

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΣΤ' ΤΕΥΧΟΣ 38

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1979

Γραφείο: Όδος Μαυρομιχάλη 7—Τ. 143
Τηλ. 36.34.152 — 65.11.669

ΑΘΗΝΑΙ 1979

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπερχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ. ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρρων
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπίαρχος
ΧΑΡ. ΛΙΑΜΠΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΑΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Έμβιμος Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΙΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ιωαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Μ. ΜΕΛΑΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ,,
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: ΑΘΗΝΑΙ, δόδος Μαυρομιχάλη 7
Τ. 143 — Τηλ. 36.34.152
Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Τηλ. 65.11.659

Τυπογραφείον:

Γ. ΜΠΡΟΥΖΙΩΤΗΣ — Γ. ΚΑΤΣΑΡΟΣ
Κωλέττη 4 — Τηλ. 36.03.820
Τυπώνεται σε 3.000 αντίτυπα και αποστέλ-
λεται στα Μέλη και τους Άκροατάς αντί δρ. 10.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
Πρόλογος, σε όμιλία	1
Δύο λόγια για το θέμα της 5ης Δε- κεμβρίου	2
Δύο λόγια για το θέμα της 7ης Νο- εμβρίου	3
Άλεξ. Χ. Μαρμπούλου. Δημογεροντία Σ. Δ. Λαμπρίδη. Κοινοτικός Κώδι- κας Έπάνω Σουδενών	4 12
Χ. Χρηστοβασίλη. Ποίημα στις γυ- ναίκες του Ζαλόγγου	17
Άλεξ. Χ. Μαρμπούλου. Γιατί τά Βαρδούσια τά λένε Βαρδούσια	21
Της Συντάξεως: Ήπειρωτική Πνευ- ματική Ζωή και Κίνηση	23
Της Συντάξεως: "Όλοι Συνεργάται της Ήπειρωτικής Έταιρείας	26
Της Συντάξεως: Έσωτερική Ζωή και Κίνηση	27
Άπό το 98ου Έψώματος. Ένα και- νούργιο θέλμα.	30

Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΟΥ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Μοσχοπολιάνικη οικογένεια το 1895
του περασμένου αιώνας. Ή κατά παρά-
δοση φιλομουσία και φιλομάθεια των Η-
πειρωτών στην Αθήνα του Βορρά, τη Μο-
σχόπολη.

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΣΤ' ΤΕΥΧΟΣ 38

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1979

Γραφεία: 'Οδός Μαυρομιχάλη 7—Τ. 143
Τηλ. 36.34.152 — 65.11.669

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΙΔΡΥΣΙΣ 1906 - ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ 1934

ΕΙΣΔΟΧΗ "ΦΙΛΩΝ ΙΩΑΝΝΗΝΩΝ": 1976

ΟΔΟΣ ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 7 - ΑΘΗΝΑΙ Τ. 143

ΤΗΛ. 3634.152 - 6511.669

ΠΡΟΚΛΗΣΙΣ

Ἡ «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία» ὀργανώνει τὴν 5ην Δεκεμβρίου 1979, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 7.30' μ.μ. εἰς τὴν μεγάλην αἴθουσαν τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, Ἐλευθερίου Βενιζέλου 22 — Ὀμήρου, τὴν δευτέραν κατὰ σειράν πνευματικὴν ἐκδήλωσιν τῆς περιόδου 1979—80.

Κατ' αὐτὴν, μετ' εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου θὰ ὀμιλήσῃ ὁ κ. Γιάννης Σαραλῆς, τέως Γεν. Ἐπιθεωρητῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως, Λογοτέχνης, μὲ θέμα :
Κατίνα Παπαῖ. Ὁ ἄνθρωπος, ἡ λογοτέχνης καὶ ἡ παιδαγωγός.

Παρακαλοῦμεν ὅπως εὐαρεστηθῆτε νὰ τιμήσετε τὴν Ἡπειρωτικὴν ἐκδήλωσιν μὲ τὴν παρουσίαν σας.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ.

Ὁ Πρόεδρος
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

Ὁ Γεν. Γράμματεὺς
ΣΤΑΘ. ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ

ΔΥΟ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ 5ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Γιάννης Σαραλής

Γεννήθηκε στην Άρπιστα (Άρτσιστα) Ζαγορίου το 1906. Απόφοιτος της Ριζαρείου Σχολής και «πτυχιούχος της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Σταδιοδρόμησε στη Μέση Εκπαίδευση ως φιλόλογος Καθηγητής, Γυμνασιάρχης και Γενικός Επιθεωρητής. Έχει τυπώσει έφτα βιβλία: ποίηση, πεζογραφία, οδοιπορικό, δράμα, σχολικές και άλλες εργασίες. Πολλή εργασία τουσχόρπια σε περιοδικά κι εφημερίδες. Κοινωνικός και πολιτιστικός παράγοντας της Ήπειρωτικής Παροικίας στην πρωτεύουσα. Πρόεδρος της Ριζαρείου Σχολής. Συνεργάτης και Μέλος της Ήπειρωτικής Έταιρείας.

Η Κατίνα Παπᾶ γεννήθηκε το 1900 στους Γιαννιτσάτες του Δελδίνου της Βορ. Ήπειρου, όπου τὰ χωριά σε συντριπτική πλειονότητα είναι έλληνοβλῶσσα και χριστιανικά. Έλάχιστα είναι αλβανόβλῶσσα χριστιανικά και ακόμα ελαχιστότατα αλβανόβλῶσσα και μουσουλμανικά τὸ θρήσκευμα (Ἅγιος Παντελεήμων, Ἄβαρτζα κ.λ.) πὸς οἱ κάτοικοι τους είχαν ἐξισλαμισθῆ κατά τὸ διάστημα τῶν αἰώνων, ἀλλὰ πὸς διατηρούσαν έντονα τὴν χριστιανική τους ἀνάμνηση.

Οἱ Μουσουλμάνοι τῶν χωριῶν αὐτῶν

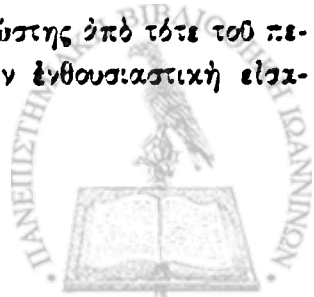
δὲν ἦταν φανατικοί, ὅπως οἱ Τουρκαλβανοὶ τοῦ Ἄργυροκάστρου, συζούσαν εἰρηνικά μὲ τοὺς συντοπίτες τους χριστιανούς.

Ἐνας Τούρκος ἀπὸ τὴν Ἄβαρτζα ἔλεγε ὅτι, «ὅταν ἔμπαμπὰ Τσομπάνης (Πάτερ-Κοσμάς) δὲν εὔρεκατὶ: γιὰ τὴν Κέρκυρα, ἔπλωσε τὸ ράσο του, κάθησε ἀπάνω θιό του, σὰν ἅγιος ποὺ ἦταν, καὶ τὸ στεριανὸ ἀεράκι τὸν ἔφερε στὴν Κέρκυρα».

Στὴν ἴδια Ἄβαρτζα συζούταν ἐρείπια ναοῦ τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς. Πάνω στὰ ἐρείπια αὐτά, ὅταν τὸ χωριὸ ἐξισλαμίστηκε, χτίστηκε τζαμί γιὰ τοὺς νεοφωτιστούς. Ἡ μεγάλη εἰκόνα τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, ἴσα μὲ μισὴ πόρτα στὸ μέγεθος, μεταφέρθηκε στὸ Ἄλικου, ἄλλο χωριὸ, πὸς παρέμεινε χριστιανικό, καὶ συζούταν σὰν κειμήλιο ἀπὸ τὴν τουρκεμένη Ἄβαρτζα.

Ἐλληνες καὶ Τουρκαλβανοὶ τῆς περιφέρειας ἔστειλαν τὰ παιδιὰ τους στὰ ἑλληνικά σχολεῖα τῆς Κερκύρας γιὰ ἀνώτερες ἀπὸ τὰ σχολεῖα τους σπουδές.

Ἀκολουθώντας αὐτὸ τὸ ρεῦμα, πὸς εἶχε δημιουργήσει ἡ ἔλξη τῆς Κερκύρας, γιὰ τὴν ἀντίπερα ἠπειρωτική ἀκτὴ, εἰσκαταί ἐκεῖ ἀπὸ μικρὴ ἡλικία γιὰ τὶς γυμνασιακές τῆς σπουδές ἡ Κατίνα Παπᾶ. Δὲν ξέχασε ὅμως τὴν ἠπειρωτικὴν καταγωγή. Ἀντίθετα, κουβαλάει μαζί τῆς πλείστα ἔσα βιώματα ἠπειρωτικῆς προελεύσεως, πὸς τὰ βλέπομε διάχυτα στὸ πρῶτο ἔργο τῆς δημοσιευμένο στὴ «Νέα Ἔστια» μὲ τὸν τίτλο «Στὴ συκαμιά ἀπὸ κάτω». Καὶ θὰ θυμηθῶ έντονα, ἀναγνώστης ἀπὸ τότε τοῦ περιοδικοῦ ἐκείνου, τὴν ἐνθουσιαστικὴν εἰσα-

γωγή του διευθυντού του Γρηγορίου Ξενοπούλου.

Και θα εξελιχθῆ ἡ Κατίνα Παπᾶ μὲ τὰ πτυχία της, τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ μὲ τὶς περγαμηνές τῶν σπουδῶν τῆς Ἑσπερίας, ὅπως λέγαμε τότε, σ' ἓνα σημαντικό στέλεχος τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως μὲ ἀξιόλογο ἐκπαιδευτικό ἔργο, συγγραφικό καὶ διδακτικό, ἀλλὰ παράλληλα θὰ ἀναδειχθῆ καὶ μὴ λογοτέχνις μὲ πλούσιο ταλέντο.

Γὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸ ἔργο τῆς Κατίνας Παπᾶ θὰ μιλήσει στίς 5 Δεκεμβρίου 1979 ὁ Γιάννης Σαραλῆς, Γενικὸς Ἐπιθεωρητῆς

Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, καθ' ὅλα ὁμότεχνός της, φιλόλογος δηλ. καὶ λογοτέχνης.

α.χ.μ.

Κατίνα
Παπᾶ

Μία σκιαγραφία τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ καὶ τοῦ κράτους του

Δημήτρης
Δαβαλᾶς

Γεννήθηκε στὸ Ἐκκλησιοχώρι (Τσερκοβίστα) Ἰωαννίνων τὸ 1931. Σπούδασε Πολιτικὲς Ἐπιστῆμες καὶ Νομικά. Ὑπηρέτησε στὸ ΕἰΡ (σήμερα ΕΡΤ) σὰν μόνιμος συνεργάτης τοῦ 1954—1961. Κατὰ τὴν περίοδο αὐτὴ ἀπὸ τοὺς ποιητοὺς τῆς Ραδιοφωνίας πολλὰ κείμενά του ἀναφερθέντα στὴν Ἠπειρο, ἐλεύθερη καὶ δούλη ἦρθαν στὴ δημοσιότητα. Ἀπὸ τὸ 1962 διηγήτορεῖ στὴν Ἀθήνα. Χρημάτισε ἐπὶ πολλὰ χρόνια Ἀντιπρόεδρος τῆς Πανηπειρωτικῆς Συνομοσπονδίας. Συνεργάτης καὶ Μέ-

λος τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρείας.

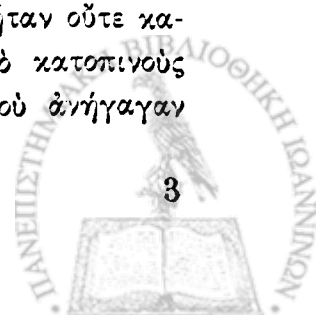
Σὲ βιβλία του τυπώθηκαν:

- α) Ἠπειρωτικά 1959.
- β) Καῦμοι Ἠπειρωτῶν Ραγιάδων 1966.
- γ) Ἡ ἐπιβίωση τοῦ χωριοῦ ἐπέιγουσα ἐθνικὴ μας ἀνάγκη 1975.
- δ) Ἀναφορὰ σὲ δύο ἐπετείους. 1977.

Ἦταν τὸ θέμα τῆς πρώτης, ἐναρκτήριας ἑμιλίας τῆς Ἠπειρωτικῆς Ἑταιρείας στὴν περίοδο 1979—1980, πού δόθηκε στίς 7 Νοεμβρίου 1979 στὴ μεγάλη αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας μπροστὰ σὲ πολυπληθὲς ἀκροατήριον.

Ὁμιλητῆς ὁ Δημήτρης Δαβαλᾶς, πού σκιαγράφησε ἀδρὰ τὴν πολυσυζητημένη αὐτὴ φυσιογνωμία τοῦ ἐπικληθέντος Φαλάριδος τῆς Ἠπέιρου, πού δὲν ἦταν οὔτε καλύτερος, οὔτε χειρότερος ἀπὸ κατοπινοὺς Μονάρχες καὶ Δικτάτορες, πού ἀνήγαγαν

ΔΗΜΟΓΕΡΟΝΤΙΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΣ ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ἄπο τό βιβλίο «Τοῦ Τόπου μου καί τοῦ Καιροῦ μου»
Τοῦ κ. ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ

Οἱ Ραγιαδες δέ ζυγῶναν στά δικαστήρια τοῦ Δυνάστου

Ὅσοδῆποτε σκληρές κι ἄν ἦταν οἱ ἀποφάσεις τῆς Δ ω δ ε κ ἄ ρ α ς σέ κανένα ἐκ τῶν διαδίκων δέν ἐγεννᾶτο ἡ πονηρά ἀντιπατριωτική καί ἀντεθνική σκέψις νά καταφύγη στήν Ἰσλαμική δικαστική Ἀρχή νά εὔρη τό δίκαιον. Ὅποιος τολμοῦσε νά τό κάμη ἦταν ἀπόβλητος ἀπό τήν ὀλομέλεια τῆς Κοινότητος. Ἐξ ἄλλου

μέ ἐπιστημονικές ἐπινοήσεις (Νταχάου κ.λ.π.) τό ἔγκλημα σέ βάθρο παγκόσμιας ἡγεμονίας καί ... νέας τάξεως.

Ὁ ὁμιλητής, μετά ἀπό εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἑταιρείας, πραγματεύτηκε τό θέμα μέ ἀνεση. Μετέφερε τό Ἀκροατήριον στό κλίμα τῆς ἐποχῆς καί τόνισε τίς εὐνοϊκές συνθήκες, πού ἀντικειμενικά δημιουργηθῆκαν στήν Ἡπειρο μέ τήν ἀνταρσία τοῦ Ἀλή Πασᾶ κατὰ τοῦ Σουλτάνου καί τῆ συγκέντρωσι, ἐκεῖ τῶν σουλτανικῶν στρατευμάτων, πού ἀφῆκαν τήν Πελοπόννησο ἄδεια ἀπό τουρκικές δυνάμεις.

Ἀναφέρθηκε ἐπίσης στήν ἔννομον τάξιν, πού ἐπικρατοῦσε στήν Ἡπειρο κατὰ τήν ἐποχὴ τῆς διακυβερνήσεως ἀπό τόν Ἀλή Τεπελενλή, μέχρι τό 1822, πού εἶχε σάν

τίς ἀστικές ἢ καί ποινικές διαφορές, τῶν μελῶν τῶν συντεχνιῶν τίς ἐδικάζαν καί οἱ Πρόεδροι αὐτῶν.

Τά δικαστήρια αὐτά εἶχαν ἀποκτήσει μέ τήν πάροδο τοῦ χρόνου μέ τή βαρύτητα τῶν ἀποφάσεων τόσο κύρος, ὥστε κατέφευγαν σ' αὐτά καί Τοῦρκοι, ὅπου κατοικοῦσαν ἀνάμεικτα μέ Χριστιανούς.

«Τοσοῦτον γενική διὰ τοῦ χρόνου ἡ ἀναγνώρισις αὐτῶν γράφει ὁ Νικ. Μοσχობάκης, ὥστε καί αὐτοὶ οἱ Ὀ-

αποτέλεσμα τήν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐμπορίου καί τῆς βιοτεχνίας σέ ὑψίστο βαθμό.

Οἱ γραμμές τοῦτες, ἐπίλογος ἀντιπρόλογου, ὅπως ἔχει καθιερωθῆ ἀπό τήν Ἑταιρεία, σύρονται τώρα, γιατί, ἀσφυκτικές ἐκδοτικές συνθήκες δέν ἐπέτρεψαν νά δημοσιευθοῦν στό προηγούμενον τεῦχος (ἀρ. 37), πού ἦταν Ἀ φ ι ἔ ρ ω μ α σ τ ῆ ν Ἐ π έ τ τ ε ι ο τ ο ῦ '40.

α. γ. μ.

Θωμανοὶ πολλάκις ἐγκαταλείποντες τὰ ἴδια δικαστήρια, τὰ δικαστήρια τῆς αὐθεντίας, ὡς πολλαχοῦ ἐκαλοῦντο, προσέφευγον εἰς ἐκεῖνα πεποιθότες ὅτι θέλουσιν εὖρει πλειοτέραν δικαιοσύνην ἢ ἐν αὐτοῖς»

«Στὶς ἰδιωτικὰς ὑποθέσεις του ὁ Ἕλληνας, γράφει ὁ Φίνλεϋ εἶχε τὴν μεγαλύτερη πιθανότητα νὰ βρῆ δικαιοσύνη ἀπὸ τοὺς δεσποτάδες καὶ τοὺς δημογέροντες τῆς περιοχῆς του, παρὰ ὁ Τούρκος ἀπὸ τὸν Κατῆ ἢ τὸν Βοεβόδα»

Οἱ ραγιαδες δὲ ζυγῶναν στὰ δικαστήρια τοῦ δυνάστου. Εἶχαν ἐμπιστοσύνη στὰ τοπικά τοὺς δικαστήρια.

Καὶ στὴν ἐξισλαμισμένη Λιαμπουριά τῆς Ἀλβανίας οἱ κάτοικοι δὲν κατέφευγαν στὰ ἐπίσημα δικαστήρια. Οἱ δίκες ἐγίνοντο στὸ Καρδίκι σ' ἓνα λόφο, πὺ ὠνομάζετο τάφος τοῦ Κυρίου. Ἐκεῖ ὠδηγεῖτο ὁ κλέφτης ἢ ὁ φονιάς ἐν πομπῇ. Ἄναθαν τρία κεριά εἰς ἔνδειξιν τοῦ Τρισυποστάτου. Ἄν ὁ φονιάς ἢ ὁ κλέφτης ἔσθηνε διὰ μιᾶς τὰ τρία κεριά ἦταν ἄθῶος, ἂν ὄχι ἐπέσυρε τὴν τιμωρία τῶν γερόντων.

Δὲν μπορῶ νὰ ἐρμηνεύσω τὸ φαινόμενο τῆς ἀδυναμίας νὰ σθήσῃ ὁ ἔνοχος τὰ κεριά παρὰ μόνο μὲ τὴν ὑπόθεσι ὅτι τοῦ ἐνόχου ἐκόβετο ἡ ἀναπνοή!

Στὰ ἐπίσημα δικαστήρια κατέφευγαν μόνο σερέτηδες δηλ. στρεψόδικοι, πὺ εἶχαν διαφορὰς μὲ Χριστιανούς ἢ μὲ Τούρκους, ἀλλὰ Τούρκους ὄχι ἰσχυρούς, Τούρκους πὺ τοὺς μετροῦσαν τὸ μπῶί τους δηλ. τοῦ χεριοῦ τους.

Οἱ δημογέροντες δικασταὶ κι ἂν δὲν ἦταν ἄψογοι πάντως ἦταν καλύτεροι ἀπὸ τοὺς Κατῆδες καὶ τοὺς ἄλλους Κριτὰς τοῦ δυνάστου, οἱ ὁποῖοι κατὰ κανόνα ἐδωροδοκοῦντο γιὰ νὰ ἐκδώσουν ἀποφάσεις. Ἔτσι ἦταν σπανία περίπτωσις ραγιαῶς νὰ καταφύγῃ στὴν «ἐξωτερικὴ κρίσι» ὅπως ἐλέγοντο καὶ ὅπωςδῆποτε ἐπὶ ζημίᾳ του διότι κάθε διένεξις Ρωμιῶν ἦταν κερδοφόρος ἐπιχειρήσις γιὰ τὸν Κατῆ. Ἐδῶ ἔχει τὴ θέσι τῆς ἢ παροιμία «ρωμαίικος καυγᾶς, τούρκικος χαλβᾶς».

Ἡ σοβαρὴ καὶ ὠργανωμένη δημογεροντία ἐπηρέαζε καὶ βοηθοῦσε καὶ τὰ δικαστήρια τῆς αὐθεντίας μὲ τὶς ἀποφάσεις τῆς ἐπὶ ὄλων τῶν θεμάτων.

Δικονομικὰ καὶ ποινές

Ἐλλείπει ἄλλου ἀνακριτικοῦ ὑλικοῦ οἱ ἀποφάσεις τῆς ἐστηρίζοντο σὲ μαρτυρίες.

Προκειμένου νὰ δικάσῃ φόνους τὸ Συμβούλιο τῶν Γερόντων εἶχε ἀρμοδιότητα ν' ἀκούσῃ 24 μάρτυρες εὐὺπολήπτους ἀνθρώπους, πὺ θὰ κατέθεταν ἐνόρκως γιὰ τὴν ἀθώτητα τοῦ κατηγορουμένου γιὰ φόνο.

Ἄντιθέτως ἀπ' ὅτι γίνεται σήμερα στὰ κακουργιοδικεῖα οἱ μάρτυρες ὑποδεικνύονταν ἀπὸ τὸν μηνυτή. Πρὸς αὐτοὺς ἀπηυθύνετο, ὁ κατηγορούμενος ζητώντας τὴν ὑπεράσπισί του μὲ τὴ φράσι:

—Ἐλα νὰ μοῦ πλύνης τὴν καρδιά μου!

Ὅμως πρὸ τῆς δίκης γιὰ τὴν ἀξιοπιστία τους ἔπρεπε νὰ ὀρκισθοῦν πέντε γνωστοὶ ἔμποροι.

"Αν κανείς από κείνους εξέφραζε τὴν παραμικρότερη ἀμφιβολία κι ἔλεγε:

Ὁ Θεὸς τὸν ξαίρει! ἀπεκλείετο χωρὶς ἄλλες διατυπώσεις.

Σοφές καὶ ψυχολογημένες ἀποφάσεις τῶν δημογερόντων ἔχουν ἐκ παραδόσεως φθάσει μέχρις ἡμῶν, ὡς νομολογία τῆς λαϊκῆς δικαιοσύνης τῆς ἐποχῆς.

Διὰ φόνον ἐξ ἀμελείας ἀνεξαρτήτως τῆς ποινῆς, πού ἐπεβλήθη ἀπὸ τὰ τακτικὰ δικαστήρια, τὸ δικαστήριο τῶν Γερόντων ἐπέβαλλε εἰς τὸν φονέα καὶ τὴν ποινὴ τῆς ὑπερορίας. Ἐξωρίζετο σὲ τόπο μακρυνόν, ὥστε νὰ μὴ ἐπέρχεται συνάντησις τοῦ φονέως μὲ τοὺς συγγενεῖς τοῦ θύματος καὶ ἔτσι διὰ τῆς λήθης νὰ μὴ συνεχισθῇ τὸ ἔθιμο τῆς ἀντεκδικήσεως καὶ νὰ ἀνακουφισθοῦν οἱ παθόντες.

Τὸ δίκιο τοῦ αἵματος (θεντέττα)

Οἱ δημογεροντίες ἐπελαμβάνοντο συχνότατα μὲ διαφορὲς αἵματος (θεντέττα) στὴ Βόρειο Ἡπειρο.

Κατὰ τοὺς ἀγράφους νόμους τοῦ αἵματος δὲν συγχωρεῖται ἐκδίκησις κατὰ ἐχθροῦ πού συνοδεύεται ἀπὸ γυναῖκα. "Ὁμως οἱ νόμοι δὲν τηροῦνται καμμιά φορά. "Ἐτσι ἔγινε ἀπόπειρα ἐκδικήσεως κατὰ φονέως, πού συνοδεύετο ἀπὸ τὴν ἔγκυο γυναῖκα του. Ἡ ἀπόπειρα ἀπέτυχε καὶ ὁ λογαριασμός τοῦ αἵματος ἐκλείσει ὡς πρὸς ἐκεῖνον. "Ὁμως ἡ ἔγκυος ἀπὸ τοὺς πυροβολισμοὺς ἀπέβαλε καὶ τὸ ἀποβληθὲν ἦταν ἀρσενικὸ (δηλ. ὄπλο - πολεμιστῆς). "Ὡστε ἀνοιξε νέος λογαριασμός αἵ-

ματος. Ὁ ἀδικημένος προσφεύγει εἰς τὸ συμβούλιον τῶν δημογερόντων. Καὶ ἐκεῖ μπαίνει τὸ ἐρώτημα: Ἀποβάλλει ἔγκυος ἀπὸ πυροβολισμοὺς;

Τότε οἱ γέροντες Ἀρεοπαγῖται ἀπεφάσισαν στὴν ἴδια θέσι, ὅπως περιεγράφη τὸ περιστατικὸ νὰ τοποθετηθῇ ἓνα καζάνι γάλα, πού μόλις τὸ κατέβασαν ἀπὸ τὴ φωτιά καὶ ἐκρῶνε κι' ἔπιανε πέτσα, τσίπα, καὶ ἀπὸ τὴν ἴδια ἀπόστασι νὰ πέσουν ἰσάριθμοι πυροβολισμοί.

Οἱ δώδεκα Ἀρεοπαγῖται ἔκριναν ὅτι ἂν σπάσῃ ἀπὸ τοὺς πυροβολισμοὺς ἡ τσίπα εἶναι δυνατόν νὰ πέσῃ καὶ τὸ ἔμβρυον. Καὶ ἔσπασε. Καὶ ἐδικαιώθη νὰ ζητήσῃ τὸ αἷμα πίσω ὁ προσφυγὼν, διότι ἔχασε ἀρσενικὸ μέλος τῆς οἰκογενείας δηλ. ὄπλο. Ἡ ἀπόφασις τῆς δημογεροντίας ἦταν τελεσιδίκη.

Τὸ σφράγισε ἡ δημογεροντία, τὸ σφράγισε ὁ Θεός!

Ἡ σύνεσις τῶν γερόντων καὶ ἡ βαθειὰ γνῶσις τῶν ἐθίμων τοῦ τόπου ἦταν ἐγγύησις ὀρθῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης. "Ἐτσι οἱ ἀποφάσεις ἦταν κατὰ κανόνα δίκαιες.

Χέρι πού κόβει ἡ δωδεκάρα, ἔλεγαν, δὲν πονάει!

Ποινὲς ἠθικῶν παραβάσεων καὶ τὸ τραγούδι τῆς Ἀναγνώσταινας

Σκληρὲς ἦταν οἱ ἀποφάσεις τῶν δημογερόντων καὶ τῶν κοτζαμπάσηδων ἐπὶ παραβάσεων ἠθικῶν.

Γνωστὸ εἶναι τὸ δημοτικὸ τραγού-

δι τῆς Ἀναγνώσταινας.

Ἡ Ἀναγνώσταινα ἀγνώστου βαπτιστικοῦ ὀνόματος ὑπανδρεύθη εἰς νεαρὰν ἡλικίαν τὸν ἐκ Νεγάδων τοῦ Ζαγορίου Ἡπειροῦ καὶ εἰς Ρωσίαν διαμένοντα πλούσιον γαιοκτήμονα Ἀναγνώστην Σύρμαν. Ὅλοι οἱ κάτοικοι τῶν Νεγάδων τὴν ἐλάτρευαν γιὰ τὶς ἀρετὲς τῆς ἐκτὸς τῆς πεθερᾶς καὶ τῆς ἀνδραδέρφης μὲ τὶς ὁποῖες ἔμενε κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ συζύγου τῆς. Ἐκεῖνες ὤμωσαν καὶ τὴν ἐξόντωσιν τῆς διὰ τῆς ἐξωθήσεως σὲ ἠθικὴ παράθλασι. Ἐβαλαν τὸν ὑπηρέτη τους Καραμπέρην νὰ τὴν ἀτιμάσῃ. Ἀλλὰ ἄς δοῦμε τὸ τραγούδι.

Καὶ ζαχόνι ὀπώχετε ἐσεῖς οἱ Ζαγορίσιες
τῆ νύχτα πᾶτε γιὰ νερό, τῆ νύχτα
καὶ γιὰ ξύλα.
Σηκώθη ἡ Ἀναγνώσταινα, ἴπως εἶπε
ἡ πεθερά τῆς
τῆ νύχτα ζύμωσε ψωμί, τῆ νύχτα πᾶει
γιὰ ξύλα.

—Δὲ φταῖς κυρ - Ἀναγνώσταινα, δὲ
φταῖς ἐσὺ καημένη
μόν' φταῖει ἡ σκύλλα ἡ πεθερά, ἡ
Εὔα ἡ ἀνδραδέρφη
πού σοῦειπε: Νύχτα ζύμωσε, νύχτα
σύρε γιὰ ξύλα!

Καὶ ζύμωσες καὶ κίνησες στὰ Ριζιανὰ
γιὰ ξύλα.

Κι ὁ Καραμπέρης τὸ σκυλὶ σοῦ ἔκαμε
καρτέρι
στὴ Μάγια στὸ κρυὸ νερό, στὴν κερ-
ρασιά ἀπὸ κάτω
σοῦ πιάνει τὸ μουλᾶρι σου, θέλει τὰ
μαῦρα μάτια.

Ψιλὴ φωνίτσα ἔρριξες, ὅσο κι ἂν ἡ-
μποροῦσες.

— Ποῦ εἶστ' ἀδέλφια μου χωριανοί,
γλυτῶστε μ' ἀπ' τὸ σκύλο.

Ὁ Ντίνος τὴν ἐγλύτωσεν ἀπὸ τὴν ἀ-
τιμία,

κι ὁ Δῆμος μὲ τὸν Νικολὸ δέσαν τὸν
Καραμπέρη,

καὶ δέρνοντας τὸν ἔφεραν μέσα στὸ
Μεσοχώρι

κι ὁ κύρ Σταθᾶς ἐπρόσταξε καὶ τοῦ-
κοψαν τὸ χέρι.

Τὸ ἐπεισόδιο συνέβη τὸ καλοκαίρι τοῦ 1812. Οἱ τυχαίως στὸ δάσος εὑρισκόμενοι χωριανοὶ ἔφεραν τὴ δύστυχη γυναῖκα καὶ τὸν θιαστή στὸ χωριό.

Στὸ Μεσοχώρι μὲ συνοπτικὴ διαδικασία ἔγινε ἡ δίκη καὶ ὁ γνωστὸς καὶ τοῦ Ἀλῆ πασιᾶ φίλος, ὁ Εὐστάθιος Ἰωάννου, ὁ κύρ Σταθᾶς τοῦ τραγουδιοῦ αὐστηρὸς, ἀλλὰ δικαιοτάτος καὶ κριτῆς ἀδέκαστος γιὰ τὸν ὁποῖον ὁ τύραννος ἐκεῖνος, ὅταν ἐφεισιβάλλονταν σ' αὐτὸν οἱ ἀποφάσεις τοῦ κύρ - Σταθᾶ, ἔλεγε «εἶπε ὁ κύρ - Σταθᾶς, ὁρὲ μπίρο μου, κι εἶναι δίκιο» διέταξε τὴν ἀποκοπὴ τῆς χειρὸς τοῦ θιαστοῦ καὶ ἡ ἀπόφασις ἐξετελέσθη ἀμέσως πρὸς παραδειγματισμόν.

Ὁ ἴδιος ὁ κύρ - Σταθᾶς εἶχε ἐκδόσει καὶ ἀποφάσεις εἰς θάνατον ἀναγκαῖες γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τῆς τάξεως. Ἀμείλικτα ἦταν τὰ δικαστήρια τῶν γερόντων σὲ ὑποθέσεις πού εἶχαν ἀντικείμενο πα τ σ ᾶ δηλ. ζωοκλοπῆ, πού ἐμάστιζε τὴν τότε κοινωνία καὶ γιὰ β ρ α κ ι δηλ. γιὰ ἠθικὲς παραβάσεις, τὸ ἀτιμωτικὸ στίγμα θιασμοῦ γυναικός.

Ποινές ανατριχιαστικής υπερβολής γιὰ τὴ συγκράτηση τῶν ἠθῶν καὶ τῆς συνοχῆς καὶ ἀλληλεγγύης

Γιὰ τὶς δρακόντιες ποινές ἐπὶ ἠθικῶν παραβάσεων ἄς μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ ἀναφέρω ἀκόμη μιὰ ἀπόφασι, πού φθάνει τὰ ὅρια τῆς ανατριχιαστικῆς υπερβολῆς καὶ προέρχεται ἀπὸ τὰ αὐστηρὰ καὶ πολεμικὰ ἦθη τῆς Χειμάρρας.

Στὸ χοροστάσι τοῦ χωριοῦ "Αι - Βασίλης γίνεται χορός. Χορεύουν ἄντρες. Καὶ πρῶτος σέρνει τὸ χορὸ ὁ Γιάννης Λέπυρας, πού στροβιλίζεται στὴ μέθη τοῦ χοροῦ καὶ ἀναρριπίζεται ἢ λευκὴ φουστανέλλα του. Κάποια στιγμή μπλέκει μιὰ δίπλα, ἓνα λαγγιόλι ὅπως ἐλέγετο καὶ ἐφάνη ἐλαφρὰ ὁ μηρός, σκεπασμένος φυσικὰ μὲ τὴν μακριά, ἄσπρη βλαχόκαλτσα.

Ἀπὸ τὸ πλῆθος πού παρακολουθοῦσε πετάχτηκε μιὰ γυναῖκα, τὸν ζύγωσε καὶ ἐπανεφέρε στὴ θέσι του τὸ λαγγιόλι πού εἶχε ἀτακτήσει. Τὸ πρᾶγμα ἐπροκάλεσε αἴσθησι στὸ πλῆθος καὶ σιγὰ - σιγὰ σχόλια κι ἀναθρασμό!

Συνῆλθε πάραυτα ἡ δημογεροντία. Τὸ σκεπτικὸ της, ὅπως ἔρχεται ἀπὸ τὴν παράδοσι, εἶναι ἀπλό.

— Ποιὰ εἶσαι σὺ καὶ πῶς ἐτόλμησες; Μάννα του ὄχι, ἀδελφὴ του ὄχι. Νύφη του ὄχι. Ἄρα εἶχες σχέσεις μαζί του καὶ γίνεσαι παράδειγμα ἠθικοῦ ἐκτραχηλισμοῦ, γιατί ἐμεῖς ἔχομε γυναῖκες κόρες κι ἀδελφές καὶ θγαίνουν τὴ νύχτα γιὰ τὰ ξύλα,

γιὰ τὰ πρόβατα, γιὰ τὶς γεωργικὲς δουλειές.

Διὰ ταῦτα, ποινὴ θάνατος!

Θὰ ἀναφέρω ἀπὸ τὰ ἀνεπηρέαστα ἦθη τῆς Χειμάρρας ἓνα ἀκόμα παράδειγμα τῆς παντοδύναμης δημογεροντίας, ἡ ὁποία συνεκράτησε ἀποφασιστικῶς τὴν ἔθνικὴ συνοχὴ κατὰ τὸ διάστημα τῆς δουλείας.

Ἦταν, χρόνια παλιότερα, στὴ Νίβιτσα ἓνας ἀπλὸς ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, ὁ Λάμπρο Μουζάκης Ἄκοινῶντος κι ἀπόβλητος, δὲν συμμετεῖχε στὴ ζωὴ τῆς κοινότητος. Δὲν συχρωτίζονταν μὲ ἄλλους χωριανούς παραβαίνοντας κατ' ἐξακολούθησιν τοὺς ἀγράφους νόμους τῆς ἀλληλεγγύης τῆς φάρας.

Κάποτε χτυπήθηκε ἀπὸ τὴ μοῖρα μὲ τὸ πιὸ δυνατὸ χτύπημα, πού νὰ μὴ πάθῃ ἄνθρωπος: Τοῦ πέθανε τὸ μονάκριβο παιδί του. Ἡ ἀπόφασι τῆς δημογεροντίας, σιωπηλὴ καὶ αὐτόματη ἦταν ἀνελέητη. Μόνον αὐτὸς ἔχει πόνου; Οἱ ἄλλοι δὲν ἔχουν; Πάσχα ὄχι Χριστοῦγεννα ὄχι, βαφτίσια ὄχι, γάμο ὄχι, θάνατο ὄχι. Ἐννοοῦσαν ὅτι σὲ κανένα ἀπὸ τὰ περιστατικὰ αὐτὰ τῶν χωριανῶν του δὲ θρέθηκε.

— Σῦρε νὰ χτυπήσης τὴν καμπάνα, εἶπε ὁ Λάμπρο Μουζάκης, μὰ κανεὶς Νίβιτσιώτης δὲν πῆγε. Οὔτε καμμιά ἀπὸ τὶς δυὸ σοβανώτριες γυναῖκες πῆγε νὰ σαβανώσῃ.

Οὔτε κανένας ἀπὸ τοὺς δυὸ παπάδες πῆγε σπῆτι του. Οὔτε ὁ νεκροθάφτης ἔσκαβε τὸν τάφο.

Ἐκατὸν πενήντα ἄνδρες καθόταν στὸ Μεσοχώρι κάτω ἀπὸ τὸν πλάτανο, ὅλοι ἐκούσιοι κι ἀκούσιοι κρι-

ταὶ τοῦ ἀπόβλητου καὶ τοῦ ἀκοινώ-
νητου, τοῦ ξεκομμένου ἀπὸ τὴν κοι-
νωνικὴ ζωὴ τῆς φάρας.

Τότε ὁ Λάμπρο Μουζάκης βγήκε
ξυπόλητος στὸ Μεσοχώρι. Φίλησε
τὸ χῶμα καὶ εἶπε στοὺς γερόντους:

—Συγχωρῆστε μὲ ἀδέρφια μου χω-
ριανοί. Αὐτὸ ποὺ ἔκαμα ἐγὼ νὰ μὴ
τὸ κάνη ἄνθρωπος.

Ἔτσι οἱ μουχταροδημογέροντες
ἔδωκαν τὴν ἄδεια νὰ σημάνη ἡ κα-
μπάνα καὶ ν' ἀνοιχτῆ ὁ τάφος.

Καὶ πῆγαν ὅλοι στὴν κηδεῖα τοῦ
μονάκριθου υἱοῦ τοῦ Λάμπρο Μου-
ζάκη.

Ἄδιέξοδα καὶ εὐφυῆ δικαστικὰ τερτίπια

Οἱ ἐκ παραδόσεως δικαστικοὶ
θεσμοὶ τῆς Τουρκοκρατίας ἔκριναν
σύμφωνα μὲ τὰ ἔθιμα καὶ μὲ πνεῦ-
μα ἐπεικειάς. Ἄν τὰ ἐπισκοπικὰ
δικαστήρια, οἱ δημογέροντες, προε-
τοί, ἀρχιερατικοὶ ἐπίτροποι εἶχαν
καὶ γραπτὴ πηγὴ δικαίου τὸ «πρό-
χειρον» ἢ τὴν Ἐξάβιβλο τοῦ Ἀρμε-
νοπούλου οἱ ἀφελεῖς δημογέροντες
τῶν ἐπαρχιακῶν κωμοπόλεων ἐστη-
ρίζοντο στὴν παράδοσι καὶ μόνο καὶ
εἶχαν πρὸ ὀφθαλμῶν τὴ σκοπιμότη-
τα μὲ πλήρη συναίσθησι τῆς ἀποστο-
λῆς τους. Τὸ περὶ δικαίου ἔμφυτο
αἴσθημα, ἢ σύνεσις, ἢ περίνοια τοὺς
ἀνεδείκνυε ἀληθινούς δικαστὰς
τῶν περιστάσεων.

Πολλὲς φορές ἀπέφυγαν τοὺς
σκοπέλους μὲ εὐφύεστατες ἀποφά-
σεις. Ἐνας κάτοικος τοῦ Τσαμαν-
τᾶ τῆς Θεσπρωτίας παρουσιάστη-
κε μιὰ Κυριακὴ μπροστὰ στὴ Δω-
δ ε κ ἄ ρ α καὶ ὑπέβαλε προφορι-

κὴ μήνυσι κατ' ἀγνώστων, ποὺ τοῦ
ἔκλεψαν νύχτα κερῆθρες μὲ μέλι
ἀπὸ τὸν μελισσῶνα του καὶ ἐζητοῦ-
σε ν' ἀνακαλυφθῆ ὁ δράστης τῆς
κλοπῆς καὶ ν' ἀποζημιωθῆ ὁ μηνυ-
τῆς. Οἱ Γερόντοι βρέθηκαν σὲ δύ-
σκολη θέσι. Ἀπὸ τὴ μιὰ ἦταν δύ-
σκολο νὰ βροῦν τὸν κλέφτη, ἀφοῦ
κανένα στοιχεῖο δὲν εἶχαν κι ἀπὸ
τὴν ἄλλη διεσαλεύετο ἡ ὑπόληψις
καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τῶν χωριανῶν,
ἐὰν δὲν ἐξέδιδαν κάποιαν ἀπόφα-
σι, ποὺ νὰ ἱκανοποιῆ κατὰ κάποιον
τρόπον τὸν παθόντα.

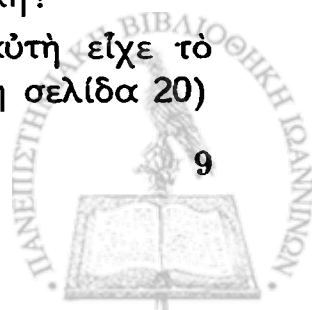
Τὴν κατάστασι ἔσωσε ἡ ἐτοιμό-
της τοῦ γεροντοτέρου τῆς Δωδε-
κάρας, ὁ ὁποῖος μὲ πατρικὸ τόνο
καὶ μὲ συμπάθεια ἀνεκοίνωσε αὐ-
θωρεῖ τὴν ἀπόφασιν.

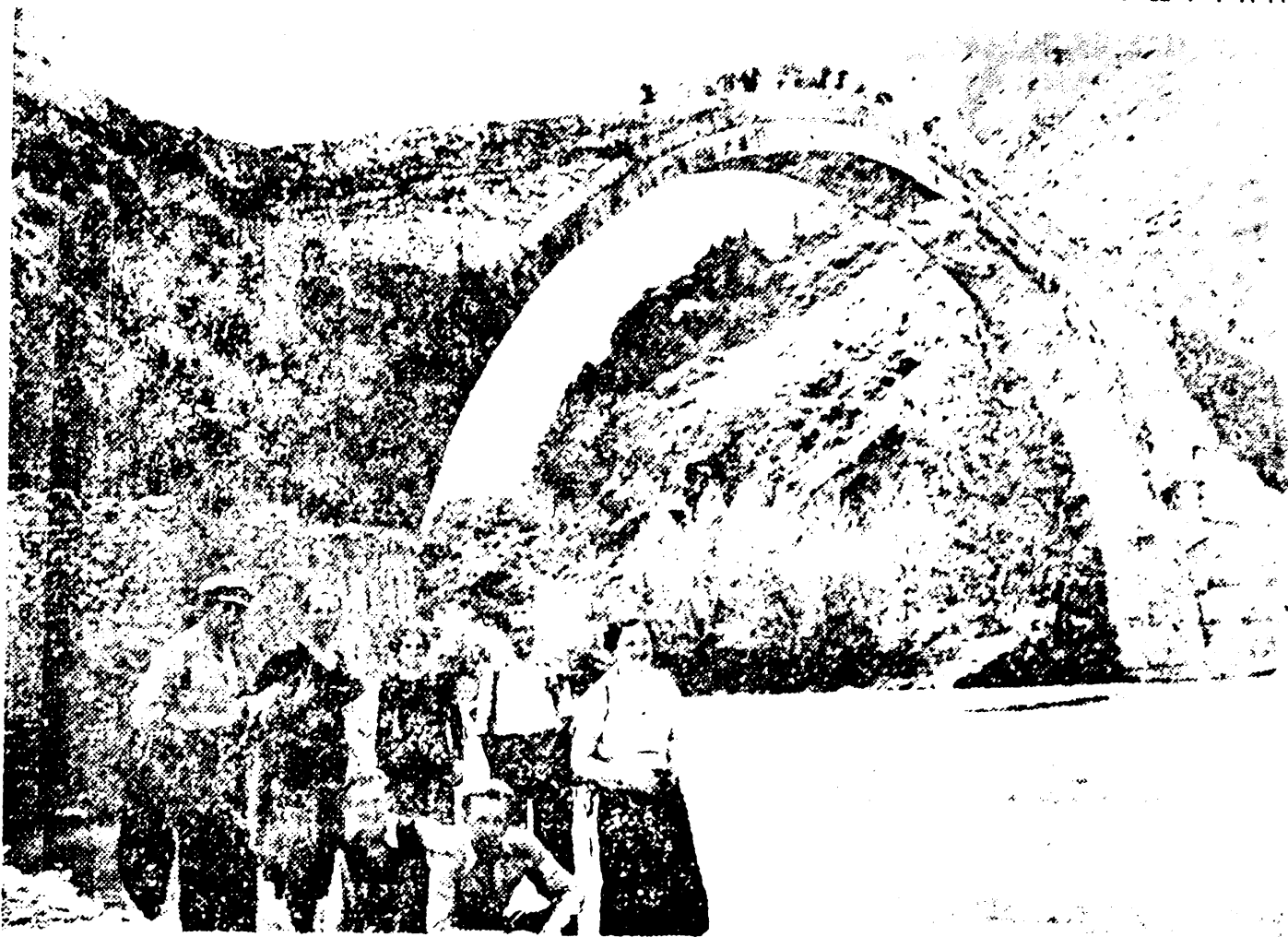
—«Παιδάκι μου, εἶπε πρὸς τὸν πα-
θόντα. Τὸ μέλι εἶναι γλυκὸ καὶ μα-
λακὸ καὶ φαγώθηκε τώρα. Αὐτὸ τὸ
τρῶνε κι ἐκεῖνοι, ποὺ δὲν ἔχουν δόν-
τια καὶ συχωροῦν. Τὸ κερὶ ὅπου κι
ἂν πουληθῆ στὶς ἐκκλησιὰς θὰ τ' ἀ-
νάψουν καὶ θὰ καῖ. Ὁ Θεὸς ξαίρει
ποὺ εἶναι δικό σου καὶ σένα θὰ βο-
ηθᾶ καὶ θὰ σοῦ αὐγατᾶ καὶ τὰ
μελίσινα.

Ἄιντε παιδάκι μου, πᾶνε σπίτι
σου. Καμμιά ζημία δὲ σοῦ γένη-
κε».

Ἡ δημογεροντία συγκέντρωνε, ὅ-
πως εἶδαμε, εἰς ἑαυτὴν τὶς τρεῖς γνω-
στὲς καὶ διακεκριμένες στὴ σύγχρο-
νὴ εὐνομουμένη κοινωνία, πρὸς ἀ-
ποφυγὴν ἀλληλεπιδράσεων, ἐξου-
σίαις : τὴ νομοθετικὴ, τὴν ἐκτελε-
στικὴ καὶ τὴν δικαστικὴ!

Ἡ συγκέντρωσις αὐτὴ εἶχε τὸ
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 20)

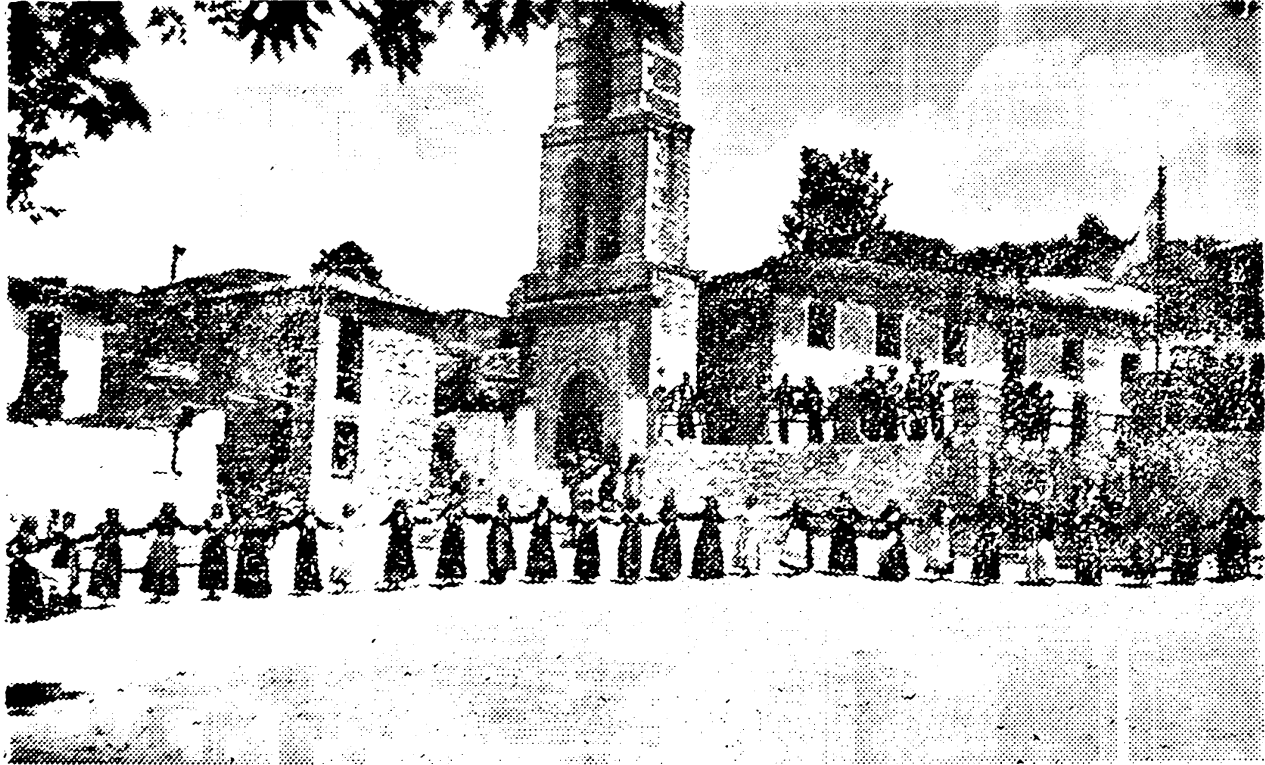

Άριθ 27 Το παλιό τοξωτό γεφύρι της Κόνιτσας (1939).
(Άρχειον Άπ. Βεροιδούλου)

28 Το σπίτι της Ευρα - Βασιλικής στην Πλαίσιτσα (Πλαίσιον) Φιλιατών.
(Άρχειον Άλεξ. Χ. Μαμμοπούλου).

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΑΞΙΟΧΡΗΣΤΑ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ

Ἄριθ. 29. Ἐορτὴ στὸ Πέτα τῆς Ἄρτας.
(Ἀρχεῖον Ἀλεξ. Χ. Μαμμοπούλου).

Ἄριθ. 30. Ἄποψη τοῦ Μετσόβου. (Ἀρχεῖον Ἀλεξ. Χ. Μαμμοπούλου).

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΡΑΓΙΑΔΩΝ

Στὸ Δελτίο μας αὐτὸ καταχωρίζουμε ἀπὸ τὸ πολῦτιμο ἀντίγραφο, τοῦ Κοινοτικοῦ Κώδικα Ἐπάνω - Σουδενῶν τοῦ Ζαγοριοῦ, ἕνα ἀκόμα ἀπόσπασμα παρμένο ἀπὸ τὶς σελίδες 390—391, πὺ ἀναφέρεται α) σ' ἕνα συμφωνητικὸ, πὺ ἔγινε τὸν Ἰούνιο τοῦ 1854 στὸ χωριὸ «Ἐπάνω Σουδενᾶ καὶ τοῦ ἱερομονάχου Σουδενιώτη Καλλινίκου, τοῦ Προσκυνητοῦ, ὁ ὁποῖος ἀναλάμβανε τὰ καθήκοντα τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Εὐαγγελιστρίας τοῦ χωριοῦ, β) σ' ἕνα ἀντίγραφο τοῦ γράμματος τῆς ἡγουμενίας, πὺ ἐξέδωκε ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότητα ὁ Ἅγιος Γέρων, ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Κύριος Ἰωαννίκιος καὶ γ) ἕνα ἀντίγραφο τοῦ ἐγγυητικοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖο ἔδωσε ὁ ἡγούμενος Καλλίνικος γιὰ τὸ Μύλο τῆς Βελλᾶς.

Γιὰ μιὰ καλύτερη γνωριμία γύρω ἀπὸ τὴν προσωπικότητα τοῦ φωτισμένου αὐτοῦ καλόγερου θὰ παραθέσουμε μερικὰ στοιχεῖα ἀκόμα.

Ἀπὸ τὸ χωριὸ «Ἐπάνω - Σουδενᾶ» πιθανώτατα πέρασε καὶ δίδαξε ὁ Ἅγιος - Κοσμᾶς στὴ δεύτερη

περιοδεία τοῦ (1765—1770) καὶ τὴν τετάρτη (1777—1779). Ἀπὸ τὴν ἀλάθητη παράδοση μεταδόθηκε ὅτι καὶ τὶς δυὸ φορές ἀπηύθυνε τὶς διδασχές του πρὸς τὸ ἀκροατήριον ἀνεβασμένος σὲ δυὸ πουρνάρια, τὰ ὅποια ἔπειτα ἀπὸ τὴν διέλευσίν του ἔμειναν χωρὶς ἄλλη ἀνάπτυξη. Γιὰ ἕνα πουρνάρι θρῖσκονταν στὸ προαύλιον τῆς Κεντρικῆς Ἐκκλησίας τοῦ Ἁγ. Δημητρίου καὶ τὸ ἄλλο λίγο ἔξω ἀπὸ τὴν Μονὴ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Ἐξέλιπαν καὶ τὰ δύο πουρνάρια στὴ διάρκεια τῆς κατοχῆς. Τὸ πέρασμα καὶ οἱ σοφὲς διδασχές τοῦ Πατρο - Κοσμᾶ, ὅπως εἶναι γνωστό, εἶχαν τεράστια ἀπήχηση γιὰ τὴν ἐπιθίωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ Καλλίνικος ἦταν διαποτισμένος ὀλοκληρωτικᾶ ἀπὸ τὰ κηρύγματα τοῦ Ἁγίου Κοσμᾶ καὶ ἦταν ὁ ἀφανὴς αὐτὸς κληρικὸς ἀπ' ἐκείνους τοὺς διαλεχτοὺς μικροὺς Ἁγιο - Κοσμᾶδες, πὺ ξεφύτρωσαν καὶ διαφέντεψαν τὸν τόπο μας γιὰ νὰ πορεύεται τὸν ἑλληνοχριστιανικὸν τοῦ δρόμο στὶς κρίσιμες καμπές τῆς ἱστορίας του. Σὲ ἀληθινὸ ἔραστή τῆς Παιδείας ἀναδείχτηκε ὁ Χατζῆ - Καλλίνικος, μο-

λονότι ἦταν ὀλιγομαθής. Τὸ ἐπώνυμό του ἦταν Ζήσης. Ὁ συγχωριανὸς του Ι. Λαμπρίδης ἀναφέρει γι' αὐτὸν στὸ περισπούδαστο βιβλίον του, ποῦ ἀποσπάσματά του μεταφερμένα στὴ νεοελληνικὴ γλῶσσα θὰ ἔπρεπε νὰ κοσμοῦν ἀρκετὲς σελίδες στὰ βιβλία τοῦ μαθητικοῦ κόσμου τῆς χώρας μας, «Περὶ τῶν ἐν Ἡπείρῳ Ἀγαθοεργημάτων»:

**Ὁ Ἰωάν. Λαμπρίδης γιὰ τὸν
Ἡγούμενον Εὐαγγελιστρίας
Ἐπάνω Σουδενῶν**

«Πρῶτος ὁ ἡγούμενος ταύτης — τῆς Μονῆς Εὐαγγελιστρίας — Γρηγόριος Ζαζῆς τὴν δημοτικὴν σχολὴν τῆς ἰδίας ταύτης τοῦ Νεοφύτου Δούκα πατρίδος προήγαγεν (1820) εἰς ἑλληνικὴν ἐπὶ τετραετίαν 800 γρ. ἑτησίως πρὸς διατήρησιν αὐτῆς παρέχων. Ὁ δὲ διάδοχος αὐτοῦ Χατοῆ Καλλίνικος, ζηλωτῆς τοῦ κ α λ ο ὕ ἄ ρ ι σ τ ο ς, οὐ μόνον διὰ πράξεως ἐπισήμου ἐν τῷ κώδικι τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἰωαννίνων καταχωρισθεῖσης καθιέρωσεν, ἵνα ἀπὸ τῶν προσόδων τῆς περὶ οὗ ὁ λόγος Μονῆς καὶ τῆς ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας Παρασκευῆς, — ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς κωμοπόλεως καὶ ταύτης καὶ ὑπὸ τὴν κυριότητα τοῦ αὐτοῦ ἡγουμένου περιελθούσης —, ἑτησίως ἢ ἑλληνικὴ Σχολὴ 4.500 γρ. πρὸς διατήρησιν αὐτῆς λαμβάνη, ἀλλὰ καὶ τὸ περικαλλῆς ταύτης νεκροταφεῖον, εἰ καὶ ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς κείμενον, διὰ σπουδαίου χρηματικοῦ ποσοῦ κατεσκεύασε

(1862) καὶ γ ε φ ὕ ρ α ς ἔ π ε σ κ ε ὕ α σ ε καὶ ὁ δ ο ὕ ς ἔ τ α μ ε, καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις κατέθετο ἐν τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ (1867) 6.215 δρχ. ἐπὶ τόκῳ 6 1)2%, ἵνα διὰ παντὸς ἀπὸ τῶν ἑτησίων τόκων αὐτῶν 200 μὲν δρχ. ὑπὲρ τῶν πτωχῶν τῆς κοινότητος χρησιμεύωσι, 25 δὲ ὑπὲρ τινος τῶν συγγενῶν του καὶ τὸ ἐπίλοιπον πρὸς ἐπιδιόρθωσιν ὁδῶν, γεφυρῶν καὶ φρεάτων διατιθῆναι ὀνομάσας καὶ ἐκτελέστας τῆς διαθήκης αὐτοῦ τὸν κατὰ καιροὺς ἡγούμενον Εὐαγγελιστρίας, τὸν κατὰ καιροὺς Ἐπίτροπον τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τὸν ἐν Ἀθήναις ἀντιπρόεδρον τοῦ Ἀρείου Πάγου κ. Ν. Ἰωαννίδην, τὸν τὴν διαθήκην του συντάξαντα.

Καὶ ποσὸν τι ὁ αἰόιδιμος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὅπερ ἡμεῖς ἀγνοοῦμεν, εἰς ὁμολογὰ κατέλιπε, διατάξας συμπολίτην τινὰ ἡμῶν, κατατιθέμενον ἐν τῇ τραπεζῇ, μετὰ τὴν ἐξαργύρωσιν αὐτῶν, χρησιμεύη πρὸς ἀποκατάστασιν πτωχῶν καὶ τιμίων κορασίων.

Ὁ αὐτὸς ἐπεσκεύασε (1858) καὶ τὴν μεταξὺ τῶν κωμοπόλεων «Ἐπάνω Σουδενῶν καὶ Βίτσης» ἐν τῇ θέσει «Καταβόθρα» γέφυραν».

Ὁ ἴδιος ὁ Λαμπρίδης τιμώντας τὴν μνήμην τοῦ φωτισμένου αὐτοῦ καλόγερου στὴν ἀνακομιδῇ τῶν λειψάνων του στίς 5 Ἰουνίου 1872 ἐκφώνησε ἐπιμνημόσυνο λόγο, ὁ ὁποῖος μολονότι ἐκτυπώθηκε σὲ φυλλάδιο χάθηκε δυστυχῶς. Ἀπὸ τὸ κείμενον αὐτοῦ τοῦ λόγου ἀσφαλῶς θὰ μαθαίναμε πολὺ περισσότερα γιὰ τὸ

ἔργο καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ Καλλι-
νίκου, τοῦ Προσκυνητοῦ.

Ὡστόσο καὶ ἡ ἀδελφή του ἡ Βα-
σιλικὴ διακρίθηκε γιὰ τὶς ἀγαθο-
εργεὶς πράξεις της.

Μία ἀπ' αὐτὲς εἶναι ἡ κατασκευὴ
γκαλντεριμόδρομου κοντὰ στὸ χω-
ριὸ μήκους δύο χιλιομέτρων γιὰ τὴ
διευκόλυνση ἀνθρώπων καὶ ζώων,
ἰδιαίτερα τὴ χειμερινή περίοδο. Ὁ
δρόμος αὐτὸς ἔμεινε μὲ τὴν προσω-
νυμία «Βασιλικόδρομος» ὁ δρόμος
δηλ. τῆς Βασιλικῆς.

Ἰωαννίκιος: Εἶναι ὁ Δε-
σπότης ποὺ διευκόλυνε τὸν Ι. Λαμ-
πρίδη νὰ εἰσαχθῆ στὴ Ριζ. Σχολή
καὶ νὰ μορφωθῆ.

Ἵποσχετικὸν τοῦ Ἠγουμένου Καλλινίκου πρὸς τὴν Κοινότητα Ἰούνιος 1854

Ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ
συμφωνητικοῦ γράμματος
μεταξὺ τοῦ χωρίου καὶ τοῦ
ἡγουμένου Εὐαγγελιστρι-
ας Κυρίου Καλλινίκου, ὑ-
περ καὶ ὑπογράφεται πα-
ρὰ τοῦ ἰδίου.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰω-
αννίκιος

Ἐπιθεβαιοῖ

Ἐπειδὴ ἡ κοινότης τοῦ χωρίου
Ἐπάνω Σουδενῶν ἐγκρίσει
καὶ ἐπικυρώσει καὶ
τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότη-
τος τοῦ Ἁγίου Ἰωαν-
νίνων καὶ Βελλᾶς μὲ
παρεδέχθη ἡγούμενον
τῆς Ἱεραῆς Μονῆς Εὐ-

αγγελιστρίας, διὰ τοῦ-
το οἰκειοθελῶς καὶ εὐ-
χαρίστως ὑπόσχομαι
νὰ διατηρήσω ἐφ' ὄρου
ζωῆς τὴν ἐξῆς μετὰ
τοῦ χωρίου συμφωνίαν.

Α'. Παραιτοῦμαι ἀπὸ σήμερον
καὶ διὰ παντὸς ἀφ' ὄλων τῶν οἰκει-
ακῶν μου ὑποθέσεων καὶ ἐργασιῶν,
καὶ ἀπομακρυνόμενος
τούτων ἀφιερῶμαι ψυχῇ τε καὶ σώ-
ματι ὄλως ἐν τῇ Ἱεραῇ Μονῇ τῆς Εὐ-
αγγελιστρίας, ὅπου εὐχῆ καὶ τῆς
Ἵπεραγίας Θεοτόκου θέλω διατε-
λεῖ μέχρι τοῦ τέλους ζωῆς μου ἡ-
γουμενεύων καὶ οἰκονομῶν τὰ συμ-
φέροντα τοῦ Μοναστηρίου.

Β'. Ἵπόσχομαι, ἐπειδὴ
τὸ σχολεῖον τοῦ χω-
ρίου Ἐπάνω - Σουδενῶν
εἶναι πτωχότατον καὶ ἀπορον νὰ τὸ
συνδράμω κατ' ἔτος, ἀρχόμενον ἀ-
πὸ σήμερον μὲ Γρῶσ. 2500: ἦτοι δύο
χιλιάδας πεντακόσια, μετρῶν αὐτὰ
εἰς τὴν κοινότητα εἰς τρεῖς δόσεις,
καὶ τοῦτο κατὰ χρέος,
διότι πάντοτε τὸ Μο-
ναστήριον συνέδραμε
τὴν Σχολήν.

Γ'. Ἐπειδὴ καὶ τὸ Μο-
ναστήριον σήμερον, ὅ-
τε ἀνέλαθον τὰ χρέη
τῆς ἡγουμενίας εὐρί-
σκεται ἐν καλῇ κατα-
στάσει, καὶ πάντως ἐλεύθερον
χρέους ὑπόσχομαι καὶ ἐγὼ νὰ δια-
τηρήσω τοιοῦτον μέχρι τέλους, χω-
ρὶς νὰ δύναμαι νὰ ἐκποιήσω ποτέ
κανέν, ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ κτή-
ματα τοῦ Μοναστηρίου ἢ δὲ σφρα-
γὶς τοῦ Μοναστηρίου

ἐπειδὴ ἡ σήμερον εὐρίσκειται στὰ τέσσαρα τμήματα διαμελισμένη, ἄλλα τρία εἰς τοὺς χωριανοὺς καὶ θέλουν ἐνὼν εσθαι ὁσάκις αἱ ὑποθέσεις τοῦ Μοναστηρίου τὸ ἀπαιτοῦσι.

Δ'. Τὰ ἱερά σκεύη τοῦ Μοναστηρίου ὀφείλω νὰ διατηρῶ ἀνέπαφα, ὡς τὰ παρέλαβον, μὴ δυνάμενος νὰ ἐκποιήσω κανὲν τούτων, καὶ κατάλογον τούτων θέλω δώσει ὑπογεγραμμένον καὶ ἐσφραγισμένον εἰς τοὺς χωριανοὺς, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν πραγμάτων.

Ε'. Ἐκ τῶν νῦν αἰγιδοπροβάτων ὀφείλω νὰ διατηρῶ πρὸς χρῆσιν τοῦ Μοναστηρίου μόνον ἑκατόν, τὰ ὁποῖα θὰ θόσκουν ἐλευθέρως εἰς τὸν τόπον τοῦ χωρίου, τὰ δὲ λοιπὰ νὰ πωληθῶσι παρ' ἐμοῦ καὶ τῆς κοινότητος, τὸ δὲ ποσὸν τῆς πωλήσεως θέλει τοκίζεσθαι πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Μοναστηρίου.

ΣΤ'. Εἶμαι ὑπεύθυνος νὰ φυλάττω τακτικὸν Κατάστιχον, εἰς ὃ νὰ ἐμπεριέχηται ἅπασα ἡ δοσοληψία τοῦ Μοναστηρίου, τὰ ἔσοδα καὶ ἔξοδα ἐκάστου ἔτους, ὥστε νὰ δίδω, ὅπου δεῖ, λογαριασμὸν ἀπροφασίστως. Πρὸς ἀσφάλειαν τῆς κοινότητος δίδω εἰς χεῖρας τῶν χωριανῶν τὸ παρὸν ἔγγραφον εἰς δύο ἴσον ἀπαράλλακτον καὶ ὑποφαινομαὶ τῇ 8 Ἰουνίου 1854 Ἰωάννινα, Καλλίνικος ἡγούμενος

τοῦ Μοναστηρίου Εὐαγγελίστριας ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.

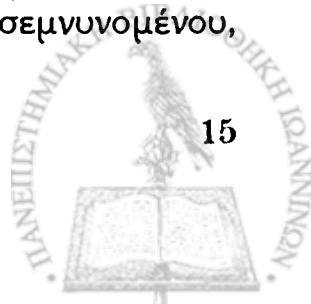
Γεώργιος Λαζόπουλος ἔχω εἰς χεῖράς μου τὸ πρωτότυπον τοῦ συμφωνητικοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖον ἄνωτέρω εἶναι ἀντιγραμμένον ἢ σφραγίς τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου διεμελίσθη εἰς τέσσαρα τμήματα, ὡς ἐν τῷ συμφωνητικῷ εἴρηται, τὸ ἐν ἑξ αὐτῶν εὐρίσκεται εἰς χεῖρας τοῦ ἡγουμένου, τὸ ἄλλο εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου Ἀναγνώστη Ντούβλη, τὸ ἄλλο εἰς χεῖρας Ι. Τσοθάνου, ὡς ἰδιοχείρως ὑπογράφοντες

Ἀναγνώστης Ἰω. Ντούβλης ἔχω τὸ ἐν τμήμα τῆς σφραγίδος, Ἰωάννης Ντίνου Ζορδούμη ἔχω τὸ ἐν τμήμα τῆς σφραγίδος.

Λεῖπει τοῦ Τσανάκα ἢ ὑπογραφή.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Ἰωαννίκιος ἀποκαθιστᾷ Ἠγούμενον τὸν Καλλίνικον

Ἀντίγραφον τοῦ γράμματος τῆς ἡγουμενίας, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν ἡ Αὐτοῦ Σεβασμιότης ὁ ἅγιος Γέρων, ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς Κύριος Ἰωαννίκιος κα. . . . μεθ' ἑαυτοῦ ὁ ἡγούμενος Κύριος Καλλίνικος τοῦ ἱεροῦ Μοναστηρίου ἐπὶ τῇ ἐνδόξῳ μνήμῃ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου σεμνουμένου,

κειμένου δὲ ἐν τῷ χωρίῳ τῶν "Ανω - Σουδενῶν ἀπροστατεύτου διαμειναντος, ἅτε (δη) τοῦ ἐν αὐτῷ προηγουμενεύοντος Ἰωσήφ ἀποβληθέντος, ὡς μὴ ἱκανοῦ ὑπάρχοντος πρὸς τὴν ἀπαιτουμένην διεξαγωγὴν τῶν Μοναστηριακῶν ὑποθέσεων, καὶ ἐπ' ἄλλαις τισὶν αἰτίαις, ὡς ἐπληροφρήθημεν παρὰ τῆς κοινότητος τῶν ἐγχωρίων "Ανω - Σουδενιτῶν, ἵνα μὴ ἐπὶ πολὺ ἀπροστάτευτος διαμεινῇ ἡ ἱερὰ αὐτῆ Μονὴ ἐκλέξαντες ἀπεκαταστήσαμεν ἐν αὐτῇ κανονικὸν ἡγούμενον τὸν Ὁσιώτατον ἐν Ἱερομονάχοις Κύρ Καλλινίκον, ἄνδρα ἱεροπρεπῆ καὶ ἱκανότητι πεπροικισμένον ἀναθέντες αὐτῷ τὴν προστασίαν καὶ διοίκησιν τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ πραγμάτων φροντίζων ὀλοψύχως περὶ τῆς αὐξήσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν καὶ περὶ τῆς ἐν αὐτῷ ἀπαιτουμένης εὐκοσμίας κατὰ τοὺς μοναδικοὺς τύπους φυλάττων ἀκριβῆ δοσοληψίαν προσόδων τε καὶ ἐξόδων ἐν καθαρῷ κατασίχῳ καὶ ἀποδιδούς προθύμως τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτῃ Μητροπόλει πάντα ὅσα κανονικῶς εἴθησται ἐπιτοῦτῳ νῦν ἀνεγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον κυριαρχικὸν ἀποδεικτικὸν γράμμα καὶ ἐδόθη αὐτῷ εἰς ἔνδειξιν διηνεκῆ καὶ παρά-

στασιν μόνιμον 1854 Ἰουνίου 8 Ἰωάννινα.

Ὁ Ἰωαννίνων καὶ Βελλᾶς
Ἰωαννίκιος

Ἐγγυητικὸν τοῦ Καλλινίκου

Ἀντίγραφον τοῦ ἐγγυητικοῦ γράμματος, τὸ ὁποῖον ἔδωσεν ὁ ἡγούμενος Καλλνίκιος διὰ τὸν Μύλον Βελλᾶς.

Ἐπειδὴ καὶ ὑπεσχέθη νὰ συνδράμῃ τὴν Σχολὴν τῆς χώρας μας μὲ γρ. 2500: δύο χιλιάδας πεντακόσια κατ' ἔτος, πρὸς ἀσφάλειαν λοιπὸν τῆς κοινότητος καὶ τῆς σχολῆς δίδω ἐχέγγυον εἰς τὴν κοινότητα τὸν ἐν Βελλᾷ Μύλον τῆς Ἀγίας Εὐαγγελιστρίας καὶ τούτου ἕνεκα ἡ κοινότης χρεωστεῖ νὰ τὸν ἐνοικιάζῃ εἰς τὸν πλειοδοτοῦντα μετὰ τοῦ Ἠγουμένου, καὶ ἂν μὲν τὸ ἐνοίκιον δὲν συμπληροῖ τὸ ἀνωτέρω ποσὸν ὑπόσχομαι νὰ ἀναπληρώσω τὰ ἐλλείποντα μέχρι τῶν δύο χιλιάδων καὶ πεντακόσια, ἂν δὲ περισσεύῃ νὰ εἶναι πρὸς ὠφέλειαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ ὑποφαίνομαι 1854 Ἰουνίου 8 Ἰωάννινα.

Καλλνίκιος ἡγούμενος τοῦ Μοναστηρίου Εὐαγγελιστρίας ὑπόσχομαι τὰ ἄνωθεν.

Ἀναγνώστης Ἰω. Ντούβλη ἔχω εἰς χεῖράς μου τὸ πρωτότυπον τοῦ παρόντος.

Ἐπιμέλεια Σ. Δ. Λαμπρίδη

Τέτοιες γυναίκες άντρισες, στρατιώτισσες γυναίκες...

Μέσα στα χαρτιά μου βρέθηκε χειρόγραφο τὸ παρακάτω ποίημα τοῦ ἠ-
λησμόνητου Ἡπειρώτη Πεζογράφου καὶ Ποιητῆ Χ. Χρηστοδασίλη. Μοῦ
τὸ ἔχε στείλει τὸ 1936. Νά ἴνα ἀδημοσίευτο; Δὲν τὸ πιστεύω! Ἀφοῦ ἐξέδιδε
τότε, τὸ 1930, καὶ στὰ κατοπινὰ χρόνια τὴν δισεβδομαδιαία μαχητικὴ «Ἐ-
λευθερία» στὰ Γιάννινα, ἔπυ ἀσφαλῶς θὰ ὑπάρχει. Ἔχει ὅμως σήμερα μιὰ
ἐπικαιρότητα μὲ τὶς «στρατιώτισσες γυναίκες» καὶ μὲ τὴν ἐπέτειο τοῦ ὀλοκαυ-
τώματος τοῦ Ζαλόγγου.

(Ἀπαγγέλθηκε κατὰ τὶς ἐορτὲς τῆς Ἑκατονταετηρίδας
στὸ Ζάλογο 22 Μαγιοῦ 1930).

Γυναίκες στὴν Ἀνατολή, γυναίκες καὶ στὴ Δύση...
"Ἄλλες μὲ μάτια γαλανά, κι' ἄλλες μὲ μάτια μαῦρα,
Κι' ἄλλες μὲ καταγάλαζια, πού τᾶχουν οἱ ἀγγέλοι...
"Ἄλλες πρωτεύουν στὸ χορὸ καὶ στὸ τραγούδι ἄλλες
5 Καὶ στὸ καλὸ νοικοκυριὸ καὶ στὰ γλυκὰ τὰ λόγια.
Ἄλλὰ γυναίκες άντρισες, στρατιώτισσες γυναίκες,
Δὲν εἶχεν ἡ Ἀνατολή, δὲν εἶχεν οὔτε ἡ Δύση.
Τέτοιες γυναίκες μοναχὰ στὸ Σούλι γεννηθῆκαν.
Τέτοιες γυναίκες γέννησαν στὸ Σούλι τοὺς Σουλιῶτες!
10 Τὸ μαρτυράει ἡ Τζαθέλαινα, τὸ μαρτυράει ἡ Δέσπω,
Τὸ μαρτυράει μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ Μπότσαρη ἡ Ἑλένη,
Κι' οἱ ἑράχοι αὐτοὶ οἱ περίδοξοι τοῦ φοβεροῦ Ζαλόγγου.

Ζάλογγο! ὄνομα ἱερό, πανένδοξο, μεγάλο.
 Ἄγιαστήρι ἀθάνατο, ὑπέρτατη θυσία,
 15 Χορὸς ἐξήντα γυναικῶν, ἀπὸ τὸ Κακοσοῦλι,
 Βωμὸς αἰώνιος, κι' ἀφθαστος τῆς γυναικείας ἀνδρείας.
 "ὦ! δὲν ὑπάρχει πουθενά στὴ Γῆ τὴν Οἰκουμένη
 "Ἄλλο κανένα Ζάλογγο κι' αὐτοθυσία τέτοια!

Τέτοιες γυναῖκες χόρεψαν σ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς βράχους
 20 Καὶ πήδησαν ἐλεύθερες μὲ τὰ παιδιὰ στὰ χέρια,
 Στὸ χάος κάτω τὸ φριχτό, στὸ στόμα τοῦ θανάτου,
 Νὰ σώσουνε τὴν πίστη τους καὶ τὴν ἀγνή τιμὴ τους,
 Γιὰ νὰ μὴ πέσουν ζωντανές στὰ τούρκικα τὰ χέρια,
 Κι' ἔγραψαν μὲ τὸ αἷμα τους, τὸ χιλιοτιμημένο,
 Στὴν Ἱστορία ἀθάνατη ἥρωϊκὴ σελίδα!

Τέτοιες γυναῖκες ἄντρισες, στρατιώτισσες γυναῖκες,
 Σὰν τοῦτες, ποὺ χορέψανε στοὺς βράχους τοῦ Ζαλόγγου,
 Δὲν εἶχεν ἡ Ἀνατολή, δὲν εἶχεν οὔτε ἡ Δύση,
 Τὸ Σούλι μόνον γέννησε καὶ κᾶνας ἄλλος τόπος!

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Ζάλογγο 22 Μαγιοῦ 1930.

★

*Τέτοιες γυναῖκες εἶναι ἡ τραγικὴς ἡρωϊκὴς
 εἰς τὸν οὐρανὸν, ποὺ χορέψανε στοὺς βράχους τοῦ Ζαλόγγου
 εἶχεν ἡ Ἀνατολή, δὲν εἶχεν οὔτε ἡ Δύση
 Τὸ Σούλι μόνον γέννησε καὶ κᾶνας ἄλλος τόπος!*

Ζάλογγο 22 Μαγιοῦ 1930

Ἄριθ. 31.

Ζ Α Λ Ο Γ Γ Ο

(Ἀρχεῖον Ἀπ. Βερτοδούλου).

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ από σελίδα 9)
 προσόν τῶν ραγδαίων ἀποφάσεων
 καὶ τῆς ἐλαστικότητος. διότι καμ-
 μιὰ γραπτὴ νομοθεσία δὲν ἐδέσ-
 μευε τῇ δημογεροντία. Εἶχε ὅμως
 τὸ μειονέκτημα ὅτι οἱ ἀποφάσεις
 δὲν ἦταν πάντα ἀντικειμενικές, ἰ-
 δίως ὅταν καθωδηγοῦντο ἀπὸ προ-
 σωπικὴ ἐμπάθεια καὶ μάλιστα σὲ
 περιπτώσεις, πού παρεισέφρυσαν εἰς
 τὰ συμβούλια ἰσχυρᾶς δυνάμεως
 προσωπικότητες, πού ἐπηρέαζαν τὶς
 ἀποφάσεις. Σχετικὴ ἀνάσχεσι ἀπο-
 τελοῦσαν ἡ πολυμέλεια τοῦ συμβου-
 λίου, δωδεκάρα.

Αὐτὰ γιὰ τὴν δικαστικὴν δικαιο-
 δοσία καὶ γενικὰ γιὰ τὰ καθήκοντα
 τῶν Δημογερόντων.

Εὐωχία τῶν Δικαστῶν μὲ ἔξοδα τοῦ ἀδικοπραγοῦντος

Ἄν ρωτήσῃ κανεὶς καὶ περὶ τῆς
 δικαστικῆς ἀμοιβῆς οἱ παραδόσεις
 ἀναφέρουν ὅτι:

Ὅταν τὸ ἀντικείμενο τῆς διαφο-
 ρᾶς ἦταν ἀνωτέρας ἀξίας οἱ Γερόν-
 τοι ἔπαιρναν ἀπὸ τὸν ἀδικοπρα-
 γοῦντα διάδικον καὶ ἔξοδα δικαστι-
 κά ἀναλόγως ἓνα ζευγάρι ἀρνιά, ἢ
 κασίκια, ἢ μιὰ γίδα, ἢ ἓνα κριάρι
 ἢ ἓνα τράγο. Μέρος τῆς ἀξίας τῶν
 σφαγίων ἀφιερώνετο στὴν Ἐκκλη-
 σία καὶ μὲ τὸ ἄλλο εὐωχοῦντο οἱ δι-
 κασταὶ στὸ ἀρχοντικὸ κάποιου τῆς
 Δωδεκάρας ἢ στὰ δροσερά πλατῆ-
 νια τοῦ χωριοῦ. Καὶ δὲν λησμονοῦ-
 σαν καὶ τὸν αἴτιο τῆς εὐωχίας δι-
 νοντάς του ἓνα πλάτη δηλ. μέρος,
 ἀπὸ τὴν ὠμοπλάτη τοῦ ἀρνιοῦ.

Ἡ ἀμοιβὴ αὐτὴ ὅπως ἴσως ἦταν
 μικρότερη ἀπὸ τὴν σημερινὴν δικηγο-
 ρικὴ ἀμοιβὴ καὶ τὰ λοιπὰ δικαστι-
 κά ἔξοδα, πού πληρώνουν οἱ διάδι-
 κοὶ χάνοντες καμμιὰ φορὰ τὸ ἀντι-
 κείμενο τῆς διαφορᾶς σὲ ἀτέρμονες
 δικαστικοὺς ἀγῶνες καὶ μένοντας
 μὲ τὴν ἱκανοποίησι τῆς δικαστικῆς
 δικαίωσης.

Ἄριθ. 32. Γάθροβο Ἄρτας. Τυροκομεῖο (μπαιζιριό).
 (Ἀρχεῖο Ἀλεξ. Χ. Μαμμοπαύλου)

Γιατὶ τὰ Βαρδούσια τὰ λένε Βαρδούσια

(Συμβολὴ στὴν ἔτυμολογικὴ ἔρευνα τοπωνυμιῶν)

Παλιὰ μου ἀγάπη τὰ ἑλληνικὰ θουνὰ θὰ μᾶς ἀπασχολήσουν καὶ πάλι. «Ἀρχὴ σοφίας ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπίσκεψις». Καὶ γιὰ ὀνοματολογικὴ ἐρμηνεία πρόκειται.

Κατὰ τὴν Ἑγκυκλοπαίδεια (Μ.Ε.Ε.) ἡ λέξις Βαρδούσι εἶναι σλαβικὴ καὶ σημαίνει ὄρος. Ὅμως μιὰ ἀναζητήση σὲ ρουμανικόν, βουλγαρικόν, σερβικόν καὶ κουτσοβλάχικο λεξικόν δὲν ἐπιβεβαιώνει αὐτὴ τὴν πληροφορία.

Ἀλλὰ οἱ Σλάβοι δὲν εἶναι τὸ μόνο ἐπιδρομικὸ φύλο, ποὺ ὅπως λέγει ὁ Παπαρρηγόπουλος, μόνο ὀνόματα ἄφησε τὸ πέραςμά τους στὸν ἑλληνικὸ χῶρο, ἢ χράνη τοῦ ὁποίου τελικά, ἔγινε καὶ τὸ χωνεῖν τῆρι τους.

Εἶναι καὶ τὰ Ἰλλυρικὰ πολεμικὰ φύλα, ποὺ ἔφτασαν ὡς τὸ Ταίναρο (Πλουτάρχου - Πύρρος) καὶ οἱ ἐπίγονοί τους Ἀρβανίτες καὶ Ἑλληνοαρβανίτες, ποὺ εἶτε πολεμιστὲς εἶτε νομάδες κτηνοτρόφοι, κυρίως κτηνοτρόφοι, γίνονται νονοὶ πολλῶν τοπωνυμιῶν, ποὺ σώζονται ἀκόμα σ' ὅλη τὴ βαλκανικὴ Χερσόνησο.

Καὶ εἶναι τὰ Ἑλληνοπελασγικά τους τὸ κλειδί πολλῶν τοπωνυμιῶν.

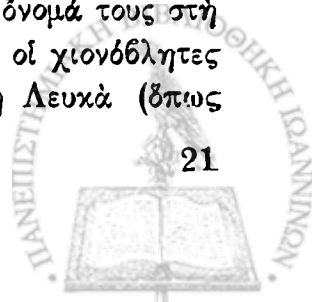
BARDAEI, OKUM = Οὐαρδαῖοι καὶ Ἀρδιαῖοι, ἰλλυρικὸν ἔθνος (Οὐλερίχου - Κοιμανούδη. LATINO - Ἑλληνικὸν Λεξικόν, Ἀθῆναι. 1854 σελ. 82).

Βάρδυλις = βασιλιάς τῆς Ἰλλυρίας.

Στὸ ἀλβανικὸ λεξικὸ τοῦ Χριστοφορίδη (σελ. 47) βρίσκουμε τὶς λέξεις BAR-DHASH-I = ὁ λευκός, λευκόχρους. BAR-DHE = λευκός, BARDHOSH-I = σὰν λευκός, BARDHUSH — σὰν λευκός. Στὸ Λεξικὸ τῆς Ἀλβανικῆς γλώσσας (FJALORI GJUHES SHOIPE. TIRANE 1954) βρίσκουμε τὶς ἴδιες λέξεις καὶ BARDHISHE = γίδα ἄσπρη, BARDHNI-A = σκυλιὰ ἄσπρα, BARDHASH = τὸ ἄσπρο ἄλλογο ἢ τὸ ἄσπρο περιστέρι.

Ἀπὸ τὸ ἐπίθετο ἔχομε τὴν τοπωνυμία Μπάρδι = χωρίον τῆς Κοινότητος Μιδέας (Γκέρμπεσι) Ἐπαρχίας Ναυπλίας (Μ.Ε.Ε.) Μπαρδουνοχώρια (στὰ ὄρια Μάνης καὶ Λακεδαιμόνος (Μ.Ε.Ε.) Μπαρδουნიώτες οἱ οἰκιστὲς (1500 «γερά ντουφέκια») ἢ γνωστὴ κατὰ τὴν Ἐπανάσταση τοῦ 1821 πολεμικὴ φυλὴ Ἀρβανιτῶν καὶ ποικίλα κυριώνυμα: Μπαρδάνης, Μπάρδας, Μπαρδάτσης, Μπαρδάτσας, Μπάρδης, Μπαρδούπουλος, Μπάρδος, Μπαρδούλης, Μπαρδούλιας, Μπαρδούνιας, Μπαρδουნიώτης, Μπαρδούσης, Μπαρδοῦτσος, Μπαρδώσας, Μπαρδώσης (βλέπε Καταλόγους Ο.Τ.Ε.).

Νομίζω, ὅτι τὰ Βαρδούσια μὲ τὴν περὶ φανη κορυφὴ τους, τὸν Κόρακα (ὕψ. 2.350) ποὺ φαίνεται ἀπὸ τὸ μεσοχώρι τῆς Μουσουνίτσας, ὀφείλουν τὸ ὄνομά τους στὴ λευκὴ θεά, ποὺ ἐμφανίζονται οἱ χιονόβλητες πλαγιές τους, εἶναι δηλαδὴ Λευκὰ (ὅπως

και Λευκά Όρη, οι Μαδάρες της Κρήτης).

Σ' έναν τέτοιο Μπάρδα ξακουμένον
ἀρχιτσιλιγγα και τὰ παράγωγά του, πού
σαλαγώντας τὰ πρόβατα ἀπὸ κορυφογραμι-
μὴ σὲ κορυφογραμμή, διάβηκαν ἀπὸ τὴν
Πίνδο ὡς τὸν Ταύγετο κι' ἔδωκαν τὰ ἐ-
νόματα τῆς παρουσίας και τῆς ζωῆς τους

εἶναι ἀφιερωμένο τὸ παρακάτω τραγούδι.

Τὸ παίρνω ἀπὸ τὴν «Φωνὴ τῆς Ἠπεί-
ρου» 7 Φεβρουαρίου 1897, εἶναι ἀπὸ τὴν
πέννα τοῦ Χρήστου Χρηστοβασίλη και δη-
μοσιεύτηκε μὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ θανάτου
τοῦ Μήτσου Μπάρδα. Ἄλλὰ ἔ ἀποκτήσας
οὐδὲν οὐκ ἀπέθανε!

α.χ.μ.

Ἔκλαιγε ἔ Πίντος ἔκλαιγε, σὰ μοναχὸ τριγόνι
Σὰν περδικούλα θλίβονταν, και σὰν παππὶ μαδυῶνταν.
Ἐτρέχανε τὰ μάτια του, σὰν κρουσταλλένιες θρύσες,
Και θόλωναν, και φύσκωναν τρία καλὰ ποτάμια :
Ὁ Ἄσπρος, και ἡ Σαλαμπριά, και τς Ἄρτας τὸ ποτάμι,
Κι' ὁ Ἐλυμπος ἀπὸ μακρὰ μὲ πόνου τὸν ρωτᾷει ;
—«Τ' ἔχεις, ἀδέρφι, και θογγᾶς και χύνεις μαῦρα δάκρυα ;
»Μὴ σοῦ θαροῦν τὰ ἔλατα ; Μὴ σοῦ θαροῦν τὰ πεῦκα ;
»Μὴ σοῦ θαροῦνε κι' οἱ ὀξειές, και τὰ πολλὰ κοπάδια ;»
—«Δὲ μοῦ θαροῦν τὰ ἔλατα, δὲν μοῦ θαροῦν τὰ πεῦκα,
»Δὲ μοῦ θαροῦνε κι' οἱ ὀξειές, και τὰ πολλὰ κοπάδια,
»Μὸν κλαίγω, γιατί ἔχασα τὸν πρῶτον τσιέλιγκά μου,
»Τὸ δόλιο μου τὸν ψυχογυιό, τὸ Μήτσιο μου τὸ Μπάρδα,
»Ποῦ ἦταν πρῶτος τσιέλιγκας στὴ Θεσσαλία ὄλη
»Και σ' ὄλην τὴν Ἄρβανιτιά, και στὴ Μακεδονία,
»Τσιέλιγκας, πρωτοτσιέλιγκας πὸ μάνα, πὸ πατέρα,
»Και φλάμπουρο περήφανο, τῶν τσιελεγκάδων ὄλων,
»—Τὸν ἔφαγαν τὰ Τρίκκαλα ! Τὸν ἔφαγε τὸ κάμα !—»

«Τὸν κλαῖν τὰ ξεκαλοκαιριά, τὸν κλαῖν τὰ κορφοβούνια,
«Τὸν κλαῖν και τὰ ξεχειμαδιὰ τῆς Θεσσαλίας ὄλης,
»Τὸν κλαῖν και τὰ κοπάδια του, τὰ γιδοπρόβατά του.
»Και δὲν φοροῦν σὰν ἄλλοτες τὰ κυπροκούδουνα τους.
»Ὁ Μπούργκας τ' ἄξιο σκυλι ἀδιάκοπα γουρλιέται
»Και δυὸ γκεσέμια ὠμορφα ὁ Κάλεσιος κι' ὁ Γκιῶσος,
»Δὲ θόσκουν, δὲν δροσιζονται, κι' οὐδὲ νεράκι πίνουν,
»Τὸν κλαῖν και τὰ κονάκια του, τὸν κλαῖν και τὰ παιδιὰ του
»Κι' οἱ θλαχοπούλες θλιθερά τοῦ στήνουν μοιριολόγια
»Ὅταν κOURNιάζουν τὰ πουλιά, κι' ἀρχίζει τὸ σκοτάδι
»Και τὴν αὐγὴ μὲ τὴ δροσιά, ὅταν χτυπᾷ ὁ ἥλιος.»

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνηση

Ἐκπαιδευτικὰ Νέα ἀπὸ τὰ Γιάννινα

4 διδακτῆρια μὲ 62 αἶθουσες διδασκαλίας ἐγκαινιάστηκαν στὰ Γιάννινα τὴν 3ῃ Νοεμβρίου. Εἶναι αὐτὰ τῆς Ζωσιμαίας Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας, τοῦ Γ' γυμνασίου — Λυκείου Ἰωαννίνων καὶ δυὸ δημοτικῶν σχολείων, τῆς Ἀνατολῆς καὶ Πεντέλης.

Οἱ δαπάνες γιὰ τὴν ἀνέγερσίν τους ἔφθασαν τὰ 120 ἑκατ. δρχ.

Τὸ νέο κτήριο τοῦ γ' γυμνασίου - λυκείου εἶναι χτισμένο στὸ τέρμα τῆς ὁδοῦ Βηλαρᾶ. Εἶναι σὲ ὅλα του ἐκσυγχρονισμένο καὶ ἀπλόχωρο. Τὸ νέο κτήριο τῆς Ζωσιμαίας Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας θρῖσκεται σὲ μιὰ περίοπτη θέση ἔξω ἀπὸ τὰ Γιάννινα πρὸς τὴν Ἐθνικὴ ὁδὸ, ποὺ πάει πρὸς Ἄρτα καὶ Πρέβεζα.

Σύμφωνα μὲ ὅσα εἰπώθηκαν στὰ ἐγκαινία τῆς Παιδαγωγικῆς Ἀκαδημίας ἀπὸ τὸ γενικὸ διευθυντὴ τῆς κ. Κ. Κίτσο τὸ διδακτῆριο θρῖσκεται σὲ ὠραία τοποθεσία καὶ μὲ ἐξασφάλιση τέλειας λειτουργικότητος. Χρειάστηκαν μόνο δυὸ χρόνια γιὰ νὰ χτισθῆ καὶ νὰ ὀλοκληρωθῆ. Μπορεῖ νὰ στεγάσῃ ἄνετα 350 σπουδαστές, στοίχισε 40 ἑκατ. καὶ χρειάστηκαν ἄλλα 8 γιὰ τὸν ἐσωτερικὸ ἐξοπλισμὸ του. Προσφέρει, εἶπε ὁ κ. Κίτσος, ὑγιεινὴ καὶ ἄνετη παραμονὴ στοὺς σπουδαστές κλπ.

Δὲν παρέλειψε ὁ ἴδιος νὰ ἀναφερ-

θῆ στὴ φιλοτέχνηση ἀπὸ τὸ γλύπτη κ. Θ. Παπαγιάννη 8 προτομῶν καὶ τὴν τοποθέτησιν αὐτῶν στὸ χῶρο τῆς Σχολῆς. Στὶς προτομὲς εἶναι ἀποτυπωμέναι οἱ μορφές: 1) τοῦ Σωκράτη, 2) τοῦ Πλάτωνος, 3) τοῦ Ἀριστοτέλους, 4) τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, 5) τοῦ Ψαλλίδα, 6) τοῦ Νεοφ. Δούκα, 7) τοῦ Μεθοδίου Ἀνθρακίτη καὶ 8) τοῦ Πεσταλότσι.

Τιμὴ στὴ Χρυσάνθη Ζίτσα

Ἡ Ζίτσα, γενέτειρά της, καὶ οἱ πολιτιστικοὶ παράγοντες στὰ Γιάννινα, ὅπως ἡ Ἡπειρωτικὴ Στέγη Γραμμάτων, τὸ Περιοδικὸ «Ἡπειρωτικὴ Ἔστια» τὸ Λύκειο τῆς Ζίτσας ὠργάνωσαν ἐκδηλώσεις πρὸς τιμὴν τῆς Χρυσάνθης Ζίτσαίας, τῆς κορυφαίας Ἡπειρώτισσας Ποιητρίας, ποὺ ζῆ ἀπὸ χρόνια στὴ Θεσσαλονίκη.

Οἱ ἐκδηλώσεις ἀνοῖξαν μὲ εἰσήγησιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἡπειρωτικῆς Στέγης Γραμμάτων λογοτέχνη Δημήτρη Σιωμοπούλου, ποὺ ἀναφέρθηκε στὴν πεζογραφικὴ καὶ ποιητικὴ προσφορὰ τῆς Ζίτσαίας καθὼς καὶ στὴν πνευματικὴ παράδοσιν τῆς Ζίτσας μὲ τὰ κληροδοτήματά της καὶ τὴν παιδεία της.

Ὁ Διευθυντὴς τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἔστιας» Δημοσθένης Κόκκινος, τῆς ὁποίας ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς ἐκδόσεως (1952) ἡ Χ. Ζίτσα εἶναι τακτικὴ συνεργάτις χαιρέτησε τὸ γεγονός τῆς γιορτῆς καὶ τὴν παρουσία τῆς ποιητρίας στὴ γενέτειρά της.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κοινοτήτος Ζίτσας Κ. Καραμπίνας καλωσῶρισε τὴν ποιητρίαν:

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ (ΤΡΑΤΑ)

Athènes

Dances Grecques à Marathon (Trata)
(Environ d'Athènes)

ΑΔΙΑΣΠΑΣΤΗ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

Άριθ. 33. Ο σταυρωτός χορός της «Τράτας» των Μεγάρων.
(Άρχεϊον Άλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

στην ιδιαίτερη πατρίδα της, διάδασε τιμητικό ψήφισμα της Κοινότητας και έγγειρισε στην τιμωμένη περγαμηνή, που αναφέρει ότι ανακηρύσσεται: «ἄξιο τέκνο» της πατρίδος. Περγαμηνές και τιμητικά ψηφίσματα άπένειμαν στην τιμωμένη και ή Ήπειρωτική Στέγη και τό περιοδικό «Ήπειρωτική Έστία».

Τέλος, έγινε αποκάλυψη έντοιχισμένης πλάκας στό πατρογονικό της σπίτι, όπου γεννήθηκε και ή εκδήλωση έκλεισε μέ ήπειρωτικό γλέντι: κι άφθονο της Ήπειρου κρασί.

Προτομή Γ. Κοτзиούλα και Άρτινά Σωρατεία

Στην Πλατανούσα Ίωαννίνων, τή γενέτειρά του, στήθηκε ή προτομή του ποιη-

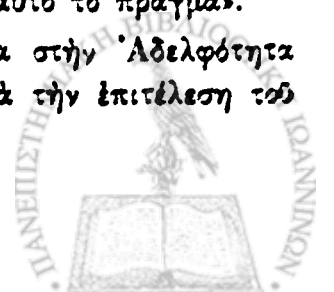
τή Γιώργου Κοτзиούλα. Ή προτομή είναι έργο του γλύπτη Θ. Παπαγιάννη και έγινε μέ ενέργειες και δαπάνη της Άδελφότητας Πλατανούσης των Άθηνών «Άγία Παρασκευή».

Τά άποκαλυπτήρια της προτομής μέ κάθε έπισημότητα έγιναν στις 26 Αιγώου 1979.

Ο γλύπτης Θ. Παπαγιάννης είναι μία από τις νέες καλλιτεχνικές δόξες της Ήπειρου. Ίδιατερη είναι ή επίδοσή του στις προσωπογραφίες.

«Τόν Κοτзиούλα τόν είδα σαν μία άπλή ψυχή, τίμια, έκμυστηρεύεται στόν Γ. Θ. Παπαγεωργίου, και είναι πολύ κοντά στη δική μου ψυχολογία αυτό τό πράγμα».

Δίκαια τά εγκώμια στην Άδελφότητα της Πλατανούσης για τήν επίτέλεση του

Ἄριθ. 34. Καὶ ἡ Τράτα τῶν Ἁγίων ἀπὸ τοιχογραφία τοῦ 16ου αἰῶνος.
(Ἀρχεῖον Ἀλεξ. Χ. Μαμμοπούλου).

χρέους πρὸς τὸν Ποιητὴ τους, τὸν Ποιητὴ μας.

Ἀλλὰ μὲ τὴν ἀφορμὴ αὐτὴ σκεφτόμαστε τοὺς ἀστερισμοὺς τῶν Ἀδελφοτήτων τῆς Περιφέρειας Ἄρτης, πού ἰδιαίτερα ἀκτινοβολοῦν σήμερα.

Πόση πίστη, φιλοπατρία, φιλομουσία, διαθέτουν, πόση πνευματικὴ μεταγγίζονται μὲ τὸ παράδειγμά τους.

Κατορθώνουν νὰ συντηροῦν καὶ τόσες τοπικὲς ἐφημερίδες, πού κάθε φορά, πού μᾶς ἔρχονται εἶναι σὰν τὰ χελεδόνια μιᾶς πνευματικῆς ἀνοιξῆς. «Ἡπειρωτικὰ Νέα»,

«Τὸ Βουλγαρέλι», «Τὰ Θεοδώριανα», «Τὰ Ἄγναντα».

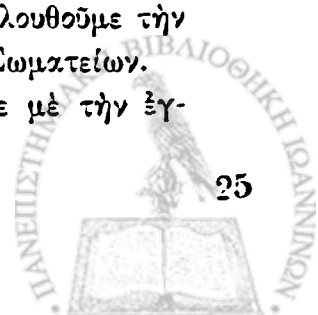
Νὰ μακροσημερεύουν! Νὰ ἀποθησαυρίζουν τίς τοπικὲς παραδόσεις! Νὰ γίνουν γέφυρα ἐπαναστροφῆς στὴν κοιτίδα τοῦ καθενός μας.

α. χ. μ.

Ὁ Πρεσβυγενὴς Πανηπειρωτικὸς Σύλλογος Πατρῶν

Μὲ ἰδιαίτερη χαρὰ παρακολουθοῦμε τὴν ἐξέλιξη τῶν Ἡπειρωτικῶν Σωματείων.

Αὐτὴ τὴ χαρὰ δοκιμάσαμε μὲ τὴν ἐγ-

κατάσταση του Πανηπειρωτικού Συλλόγου Πατρῶν σὰ νέα του ιδιόκτητα Γραφεῖα ὁδὸς Κανακάρη 197 Πάτρα.

Ἐκ τῆς νέας διεύθυνσής του ὁ πρῶτος γεννηθῆς Ἡπειρωτικὸς Σύλλογος, ποὺ χαίρει ἰδιαίτερης ἐκτίμησῆς στὴν πατραϊκὴ κοινωνία, ἀξιοζήλευτο παράδειγμα πρὸς μίμησιν, θὰ συνεχίσει τὶς πατριωτικὲς, πολιτιστικὲς καὶ πνευματικὲς του δραστηριότητες.

Τὸ νέο Διοικητικὸ Συμβούλιο ἀπαρτίζονται οἱ πᾶρα κάτω Ἡπειρωτῆς:

- 1) Σταῦρος Ν. Ράπτης Πρόεδρος (δερματέμπορος).
- 2) Ἀφροδίτη Χ. Θάνου Ἀντιπρόεδρος (Ἀν. Δημ. Ὑπ.)λος Ὑπ. Κεωργίας).
- 3) Εὐάγγελος Τοπάλης Γ. Γραμμ. (Πο-

λιτ. συνταξιούχος).

- 4) Εὐάγγελος Κιέγκας Κοσμητορας (δικηγόρος Δημ. Σύμβουλος).
- 5) Χρυσάνθη Ε. Κώτση Εἰδ. Γραμμ. (ιδιωτ. ὑπάλληλος).
- 7) Ἀχιλλέας Λεβέτσος Ἐφορος Πνευματικῶν Κέντρου (Καθηγητής).
- 8) Νίκη Βαδάλουκα Ἐφορος Τμήματος Κυριῶν (Ἐμπορος).
- 9) Γεώργιος Ναστόπουλος Ἐφορος Τμήμ. Νέων (Πρόεδρος ἀρτοποιῶν).
- 10) Γεώργιος Κατσίλας Μέλος (ιατρός)
- 11) Χαράλαμπος Πλόσκας Μέλος (πρόεδρος συν)χων ἀρτοποιῶν).
- 12) Δημήτριος Ἀναστασίου Μέλος (Τραπεζικὸς ὑπάλληλος).

α. γ. μ.

Ἄλλοι συνεργάται τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας» καὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς Πινακοθήκης

Ἐκ τῆς εἰδικῆς στήλης τοῦ Δελτίου, αὐτοῦ τοῦ ἐντύπου, ποὺ ξεκίνησε, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1974 σὰν ἓνα τετρασέλιδο φεῖ - βολὰν καὶ ποὺ διαρκῶς ἐξελισσόμενο πῆρε τὴ μορφή τοῦ περιοδικοῦ, ὄχι μόνο κιβωτὸς ποιητικῶν καὶ πεζογραφικῶν ἐμπνεύσεων, ἀλλὰ καὶ θησαυροφυλάκιο τῶν μνημείων τοῦ λόγου τῶν ἀπελθόντων πατέρων μας καὶ τῶν πατρογονικῶν κειμηλίων, καὶ ποὺ κατέκτησε τὴ συμπάθεια τῶν Ἀναγνωστῶν, φαίνεται ἡ οἰκονομικὴ πρόοδος τῆς Ἐταιρείας.

Ἡ καθιέρωση τῆς Ἡπειρωτικῆς Πινακοθήκης ἐξ ἄλλου, ἔχει προκαλέσει τὸν γενικὸ ἐνθουσιασμό. Ἐκ παντοῦ ἔρχονται τὰ προϊόντα τοῦ ἔργου σὲ φωτογραφικὸ ὕλικο.

Ἐκ μᾶς περιμένει ὁ χρόνος. Εἶναι ἀργά. Αὐτὰ τὰ πολύτιμα κειμήλια ἐνθυμίων, παραστάσεων, σκηνῶν τῆς ζωῆς τῶν Πατέρων, ποὺ παρήλθε, δὲν ἔχουν ἀσφάλεια στὶς ἰδιωτικὲς συλλογές, ὅπου ἡ στοργὴ τῶν ἐπιγόνων ὄλο καὶ λιγοστεύει, στὴ διαδοχὴ τῶν γενεῶν καὶ στὴ σμίκρυνση τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀσύλου (διαμερίσματα), καθὼς καινούργιες μορφές ζωῆς πλασιώνουν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο.

Εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποτυπωθοῦν μὲ τὴ βοήθεια τῶν σημερινῶν τεχνικῶν μέσων, νὰ θροῦν τὴ δικαίωση τοῦ σκοποῦ τῆς διαφυλάξεώς τους, νὰ ἀποταμιευτοῦν γιὰ πάντα, χαρὰ τῶν ματιῶν καὶ πνευματικῆς συγκίνησης (ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 29)

MONUMENTUM AERE PERENNIUS

Ἡ «Πνευματικὴ Στέγη» θὰ στηριχθῆ στὴν ἀγάπη τῶν ζώντων, πού δὲν ἐστέρεψε σὲ τοῦτον τὸν Τόπο. Ταυτόχρονα θὰ εἶναι ἡ «Πνευματικὴ Στέγη» Μαυσωλεῖο στὴ μνήμη τῶν προαπελθόντων Ἑπειρωτῶν.

Ὅστις δὲ τοὺς τεκόντας ἐν βίῳ σέβει ὅδ' ἐστὶ καὶ ζῶν καὶ θανῶν θεοῖς φίλος...

(Εὐριπίδη — Ἡρακλεῖδες)

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΗΣ

	Διευθυντῆς ΑΣΔΥ, ἱστορ. συγγραφεὺς ἀπὸ Δεσφίνα (Μέχρι σήμερα δρ. 2000)	1000
Ἄρχ.	Ὁ Ἀρχιτέκτων κ. Εὐαγ. Τασούλας πλὴν τῆς ἐτησίας συνδρομῆς του	
	Συνδρομὴ τοῦ Δελτίου καὶ ὑπὲρ τῶν γενικωτέρων σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας	200
Ὁ κ. Ἄγγελος Ἀθανασούλας, πολιτικὸς Μηχανικὸς (Μέχρι σήμερα δρ. 2500)	1000	
Ἡ οἰκογένεια τοῦ δικηγόρου κ. Ἀθανασίου Λέκα Πολυτσανίτη εἰς μνήμην τῆς Εὐδοξίας Ν. Καλύβα	1000	
Ἡ οἰκογένεια τοῦ δικηγόρου κ. Ἀθαν. Λέκα εἰς μνήμην Βασιλ. Δερδεμεζῆ (Μέχρι σήμερον δρ. 7000)	1000	
Ὁ κ. Ἄγγελος Τουρνίκης, Ὑποδιοικητῆς ΙΚΑ εἰς μνήμην Βασ. Δερδεμεζῆ	1000	
Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Σ. Μπένου εἰς μνήμην Μαριαν. Θεοφανοπούλου καὶ Βάσου Φαληρέα (Σύνολο μέχρι σήμερα δρ. 6000)	4000	
Ἡ κ. Εὐῆ Ἀντων. Μουδοπούλου εἰς μνήμην τοῦ ἀγαπημένου ἀδελφοῦ τῆς Μανώλη Μαγγιώρου	2000	
Ἡ κ. Ζάγκα Κυρατσιδῆ εἰς μνήμην τοῦ φιλιτάτου τῆς Μανώλη Μαγγιώρου	2000	
Ὁ κ. Δημ. Παπαδημιτ. Ἐπ. Γεν.		
	Ὁ ὑποστράτηγος κ. Κων. Μπαμπόπουλος εἰς μνήμην τοῦ ἀοιδίμου Χρήστου Παπασταύρου (Μέχρι σήμερα δρ. 4000)	1500
	Ὁ ὑποστράτηγος κ. Νικόλ. Οἰκονόμου (Μέχρι σήμερα δρ. 2500)	1500
	Ὁ κ. Χριστόδ. Πραμαντιώτης (Μέχρι σήμερα δρ. 2000)	1000
	Ὁ κ. Νικόλ. Καραμούζης	2000
	Ὁ κ. Χριστόφ. Βλάχος, Συνδρομὴ Δελτίου	600
	Ὁ ἀστυνομικὸς Διευθυντῆς (συνταξιούχος) κ. Δημ. Καραμπᾶς (Μέχρι σήμερα δρ. 1000)	500
	Ὁ κ. Σωτήριος Μπελλάς συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	500
	Οἱ ἀδελφοὶ Δασόπουλοι συνδρομὴ τοῦ Δελτίου	500
	Ὁ κ. Ἰωάν. Πουρλός συνδρομὴ	

τοῦ Δελτίου	500	
Ἐ τ. Δήμαρχος Ἄρτας καὶ συγγραφεὺς κ. Ἰωάν. Παπαθασιλίου καὶ ἡ κυρία Ἰ. Παπαθασιλίου, εἰς μνήμην τοῦ ἀγαπημένου παιδιοῦ τους Ἀναστασίακη	2000	
Ἐ κ. Στέφ. Μπότσιος συνδρομήν τοῦ Δελτίου	300	
Ἐ κ. Δημ. Χατζῆς συνδρομήν τοῦ Δελτίου	500	
Ἐ κυρία Ρίτσα Ν. Τσουμάνη εἰς μνήμην τοῦ ἀλησιμονήτου συζύγου της, Εὐεργέτου τῆς Ἐταιρείας Νικολ. Τσουμάνη ὄρχ.	10.000	

Ἐ κ. Ἀπόστολος Βερτόδουλος μᾶς στέλλει πολὺτιμες φωτογραφίες ἱερῶν σκηνομάτων, γεφυρῶν καὶ κτηρίων ἀπὸ τὴν ἠπειρο.

Ἐ Καθηγητῆς κ. Κλαύδιος Μπανταλούκας μᾶς στέλλει φωτογραφίες κοινωνικῶν συγκεντρώσεων ἀπὸ τὴν περιοχὴ Ἄρτας.

Ἐ Ἐπίτιμος Γυμνασιάρχης κ. Πελ. Οἰκονομίδης μᾶς στέλλει φωτογραφίες ἀπὸ συνέδριο Καθηγητῶν ἠπειρου κ.λ.π.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΚΑΤΣΙΜΗΤΡΟΣ

ΠΡΟΜΑΧΟΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Συνεχίζεται ἡ εἰσπραξία.

Ἡ πρώτη στήλη ἀριθμὸς διδλίου.

Ἐκ προηγουμένων	37.580	
Ἐ κ. Μιχ. Μηλιγγος	383	300
Ἐ κ. Ἡλίας Νικόπουλος	384	300
Ἐ κ. Νικόλ. Πολυμερίδης	453	300
Ἐ κ. Πέτρος Γεωργιάδης	466	300

Ἐ κ. Ἰωάν. Χαρίτος	467	300
Ἐ κ. Γεώργ. Ἀλικαμπιώτης	554	300
Ἐ κ. Μιχ. Ἀθέριωφ	379	300
Ἐ κ. Κοσμ. Ἀναγνωστόπουλος	456	300
Ἐ κ. Πελοπ. Ἀλεξίου	460	300
Ἐ κ. Εὐα Ἀργυρίου	412	300
Ἐ κ. Μιχ. Ἀράπης	416	300
Ἐ Ἀδελφ. Λιγοψινῶν	393	300
Ἐ κ. Κώστας Ἀδαμίδης	391	300
Ἐ κ. Ἀνέστ. Ἀτματζίδης	410	300
Ἐ κ. Λίτσα Ἀνδρουλιδάκη	451	300
Ἐ κ. Γεώργ. Βουκουβάλας	450	300
Ἐ κ. Διον. Βλάχος	432	300
Ἐ κ. Μαρ. Ἀρκαδίου	411	300
Ἐ κ. Διον. Ἀδαμόπουλος	465	300
Ἐ κ. Ἰωάν. Βοσινάκης	438	300
Ἐ κ. Σωτ. Ἀναγνωστόπουλος	457	300
Ἐ κ. Ἐπαμ. Ἀποστολίδης	418	300
Ἐ κ. Δημ. Βλάχκαλης	429	300
Ἐ κ. Νίκος Βότσης	439	300
Ἐ κ. Ἄθαν. Βαδόκας	405	300
Ἐ κ. Μιλτ. Ἀργιάννης	413	300
Ἐ κ. Βασ. Βετσόπουλος	425	300
Ἐ κ. Εἰρ. Βλάχου	440	300
Ἐ κ. Παῦλ. Ἀλεξίου	461	300
Ἐ κ. Εὐθ. Βλάχος	433	300
Ἐ κ. Ἀπ. Βερτόδουλος	424	300
Ἐ κ. Παναγ. Ζυγούρης	514	300
Ἐ κ. Χρυσόστ. Λαμπρίδης	101	300
Ἐ κ. Ἡλίας Βασιλάς	478	300
Ἐ κ. Γεώργ. Βαζάκας	406	300
Ἐ κ. Ἐλένη Ἀλιθιζάτου	459	300
Ἐ κ. Στέφ. Βασιλάκος	401	300
Ἐ κ. Κων. Βασιλείου	481	300
Ἐ κ. Ματθ. Βαλκίωνης	449	300
Ἐ κ. Σωτ. Γκόνης	498	300
Ἐ κ. Νικ. Βριζώνης	446	300
Ἐ κ. Γ. Γάγαλης	572	300

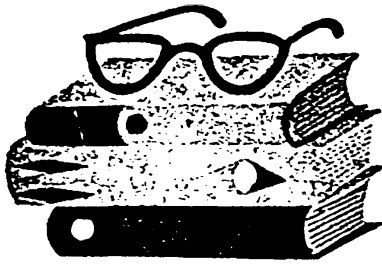
Σύνολον ὄρχ. 51.380

● ΕΠΙΣΤΗΜΗ

● ΤΕΧΝΕΣ

● ΓΡΑΜΜΑΤΑ

- Άλκη Μυρσίνη - Μάνθου: Ένας πραγματικός άγγελος. Νουβέλλα - Διηγήματα. Άθήνα: 1977.
- Κώστα Π. Λαζαρίδης: Δημήτριος Γ. Ρίζος. Γιάννινα 1979.
- Ζ. Κωστή: ΠΤΥΧΕΣ. Άθήνα: 1968.
- Άθαν. Π. Λέκκα: Η κοινωνική πολιτική των Έλλήνων από των άρχαιοτάτων χρόνων. Άθήνα, 1971.
- Δημ. Θεμ. Σακκαλή: Η γνησιότητα του «ψευδοσοφιστή» του Λουκιανού. Ίωάννινα 1979. (Πανεπιστήμιο Ίωαννίνων). Φιλοσοφική Σχολή).
- Τζένη Διαμάντη - Παπακωάννου: Άνεμῶνες στη θύελλα (ποιήματα). Άθήνα 1979.
- Από τον ιατρόν κ. Νίκον Ε. Χανδάνον λάβαμε την έξῆς σημαντική σειρά βιβλίων εις μνήμην του πατρός του, άειμνήστου ιατροῦ Εὐαγγέλου Χανδάνου, Βησσαυιώτου:
- Έγκυκλοπαίδεια Πυρσοῦ τόμοι 24.
- Ήπειρωτική Έστία τόμοι 24 ετών 1952—1975.
- Ήπειρωτικά Χρονικά τόμοι 13 ετών 1926—1938.
- Παρνασσός τόμοι 15, ετών 1959—'73.
- Ιστορία της Κρήτης τόμοι 3.
- Έλλάς (τόμος Ήλίου) τόμος 1.
- Μνήμη Σουλίου τόμος 1. Τόμος πρώ-

“Όδοι συνεργάται τῆς «Ήπειρωτικῆς Ἐταιρείας» καί τῆς Ἑλληνικῆς Πινακοθήκης»

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπό τῆ σελίδα 26)
 ὄλων, στίς στήλες τοῦ Χρονογραφικοῦ καί Ἱστορικοῦ Δελτίου τῆς «Ήπειρωτικῆς Ἐταιρείας». Ἐκεῖ θά δημοσιεύωνται, μέ τῆ σειρά, μέ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστολέων καί κατ' ἀναφορὰ στοῦ θέμα, πού ἀπεικονίζουν. Καί τὰ πρωτότυπα θά ἐπιστρέφονται στον ταχύτερο δυνατὸ χρόνο.

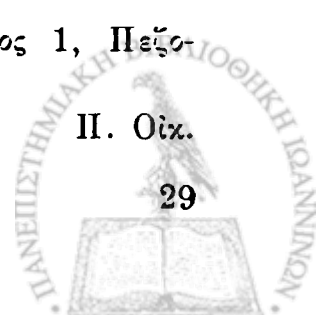
Αὐτὸ τὸ ἀνεκτίμητο ὕλικὸ θά δώσῃ ἀφορμὴ γιὰ μελέτες ἱστορικές, ἐνδυματολογικές, ὀνοματολογικές, ἀνθρωπολογικές, ἐθνολογικές, ἀρχιτεκτονικές, καλλιτεχνικές. Ἡ ἀνάλυση τῶν καθ' ἕκαστα θεμάτων εἶναι ἔργο τῶν ειδικῶν.

Τοπία, οἰκογενειακὲς συναθροίσεις μέ γενικώτερο ἐνδιαφέρον, πανηγύρια, σχολεῖα καί διδάσκαλοι, ἱερεῖς καί ἱερὰ σκηνώματα, σκηνὲς ἀγροτικῆς καί ποιμενικῆς ζωῆς, φωτογραφίες οἰκιακῶν σκευῶν καί ἐργαλείων, προσωπογραφίες, φωτογραφίες ἐργοχείρων (κεντημάτων καί παραστάσεων), φωτογραφίες ἢ πρωτότυπα ἱστορικῶν ἐγγράφων, προικοσυμφῶνων, συμβολαίων καί δικαιοπραξιῶν παντὸς εἶδους, εἶναι μιά πρόχειρη ἀπαρίθμηση θεμάτων.

τος 1971.

— Ἄπαντα Κρυστάλλη τόμος 1, Πεζογραφήματα.

Π. Οἰκ.

ΑΘΑΝ. Δ. ΤΣΕΚΟΥΡΑ

ΑΠΟ ΤΟΥ 98^{ου} ΥΨΩΜΑΤΟΣ

(Ἐναμνήσεις ἐνὸς Ἡπειρώτου Ἀγωνιστοῦ)

Ἐπιμέλεια: ΑΠΟΣΤ. Π. ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Προλογίζει: ΑΛΕΞΑΝ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΘΗΝΑ 1979

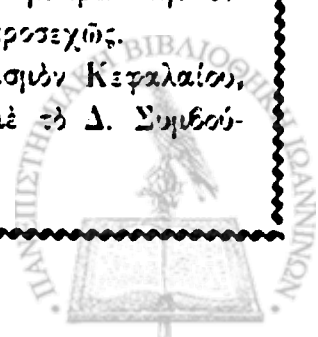
Ἐνα ἀκόμα βιβλίον φορτωμένο με ἀναμνήσεις μιᾶς μακρᾶς ζωῆς, πὸ ἀναφέρεται στὴν κρίσιμη ἱστορικὴ περίοδο τοῦ ἐθνικοῦ μας βίου, 1897—1922, τότε πὸ ἡ Ἑλλάδα τῆς Μελοῦνας καὶ τοῦ Ἀράχθου τεντώνει τὰ φτερά της γιὰ νὰ διαμορφωθῆ, με τὶς θυσίες τῶν τέκνων της, στὰ σημερινὰ της σύνορα.

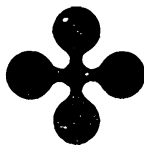
Δὲν εἶναι «ρητὴρ μύθων» ἐξ ἐπαγγέλματος ὁ συγγραφέας του, ἀλλὰ «πρητὴρ ἔργων» ὄρων καὶ κινούμενον πρόσωπον διὰ μέσου τῶν αὐτοβιογραφικῶν ἀναμνήσεών του. Γι' αὐτὸ αὐτὸς ἔχουν τὴ μαγεία τῆς ἀφελοῦς ἀφηγήσεως.

Τὰ κείμενα συμπληρώνονται με πλῆθος ἀνεκδότων, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, φωτογραφιῶν.

Ἐντάσσεται, σύμφωνα με τὴν ἐπιθυμία τοῦ Ἀθανασίου Τσεκούρα, στὸ CORPUS τῶν ἐκδόσεων τῆς Ἐταιρείας στὴν ὁποία ὁ συγγραφέας προσφέρει τὸν πνευματικὸ του μύθον, ἀλλὰ καὶ ὅλη τὴ δαπάνη τῆς ἐκτυπώσεως με ὑπειρωτικὴν δυνάμει γενναιοφροσύνη. Παίρνει τὸν ἀριθμὸ 50 καὶ κυκλοφορεῖ προσεχῶς.

Τὰ ἐσοδα ἀπὸ τὴν πώλησή του μεταφέρονται πρὸς σχηματισμὸν Κεφαλαίου, πὸ τὸν προορισμὸν του θὰ εἶρε ὁ συγγραφέας σὲ συνεννόησιν με τὸ Δ. Συμβούλιο τῆς Ἐταιρείας.

your
best choice
of **1**
3 **4** **day**
7 **cruises**

greek islands
turkey - egypt

with the luxury ships of

EPIROTIKI

NOW FEATURING

One day cruises to Hydra, Poros and Aegina

with TMV HERMES

EPIROTIKI LINES

HEAD OFFICE: EPIROTIKI BUILDING AKTI MIAOULI 87, PIRAEUS
Tel. 4526 756, 4526 782. Cables: 'Apotamanos' Telex: EPIR GR 212302, 212741
Athens Booking Office: Voukourestiou 11 · Tel. 3601 919, 3606 423, 3635 503

Ένα γράμμα για σας

Αγαπητή κυρία - Αγαπητέ κύριε,

Στά 25 χρόνια γιορτάζονται συνήθως οι άγγυροι γάμοι. Έμεις λοιπόν γιορτάζουμε φέτος την χρυσή μας επέτειο μαζί σας.

Γιατί φέτος συμπληρώνονται 50 δόκκληρα χρόνια από τότε που δειλά-δειλά οι πρώτες Έλληνίδες νοικοκυρές (ή μαμά σας, ή γιαγιά σας, κάποιο δικό σας αγαπημένο πρόσωπο) μαγειρεύει για πρώτη φορά μακαρόνια MISKO.

50 δόκκληρα χρόνια από τότε που για πρώτη φορά άκούστηκε ή βροντερή φωνή του καλόγερου "Ακάκιε τὰ μακαρόνια νὰ είναι MISKO..." Μισός δηλαδή αιώνας.

Σ' όλο αυτό το διάστημα τὰ μακαρόνια MISKO έμειναν πρώτα σέ κατανάλωσι. Αυτό δέν είναι τυχαίο. Όφείλται σ' εκείνο που συνήθως τὸ λένε όμοιβαία ζέκτημσι. Σεις έχετε καλό γούστο. Κολ ή MISKO δέν σκέφτηκε ποτέ τὸ παραπάνω κόστος που χρειάζεται για νὰ έπιτύχη κορυφαία ποιότητα.

Χρησιμοποίησε πάντοτε διαλεγμένα σιμιγδάλια, πάντοτε τὰ πιὸ σύγχρονα μηχανήματα, ακολουθῆσε τὸν πιὸ εξελιγμένο τρόπο (know-how) παραγωγῆς. Αποτέλεσμα. Τὰ MISKO όχι μόνον είναι τὰ πρώτα μακαρόνια στήν Ελλάδα, αλλά και έξαγονται έξακολουθητικά σέ σοβαρές ποσότητες, στήν Ιταλία, στήν υπόλοιπη Εύρώπη, στήν Αμερική, στόν Καναδά και στήν Μέση Ανατολή.

Σήμερα ένα στό τρία σπίτια μαγειρεύει MISKO.

Νομίζουμε λοιπόν ότι ένα όπλο εύχαριστώ δέν φτάνει. Ίδὲς γράφουμε αυτό τὸ γράμμα, για νὰ σᾶς ύποσχεθούμε ότι ή MISKO θὰ συνεχίση άκούραστα τίς προσπάθειές της για νὰ σᾶς προσφέρη δ.τι καλύτερο μπορεί νὰ ύπάρξη στήν παγκόσμιο βιομηχανία τών ζυμαρικών.

Σᾶς εύχαριστούμε άλλη μιὰ φορά για τήν άγάπη σας.

MISKO

1927 - 1977

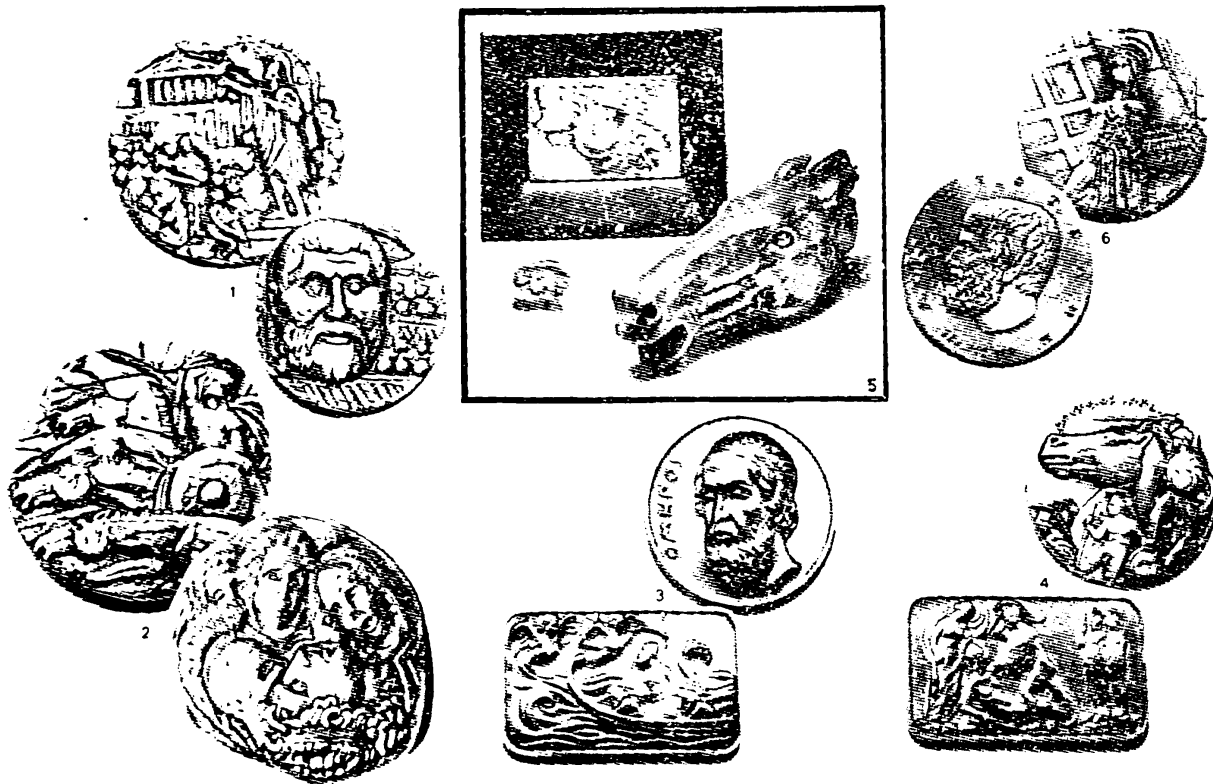
MISKO

50 ΧΡΟΝΙΑ ΠΡΩΤΑ

ΑΝΤΙΚΑ

δημιουργός συλλεκτικών αξιών

Μιά ιστορία ευθύνης.

Ιούλιος 1975 Ένας χρόνος μετά την μεταπολίτευση για πρώτη φορά στην Ελλάδα η ΑΝΤΙΚΑ παρουσιάζει συλλεκτικά μεταλλία με την ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΕ ΑΣΗΜΙ (1) του Γλύπτη Γιάννη Παρμακέλη (6 μετάλλια σε ασήμι 999) και δημιουργεί ένα μεγάλο πραγματικά συλλεκτικό κοινό ανυψώνοντας το καλλιτεχνικό του αισθητήριο

Τά επιτεύγματα...

Τόν Μαιο 1976 ακολουθεί η μνημειώδης σειρά ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ (2) του ίδιου γλύπτη 12 Μετάλλια σε ασήμι 999⁹ και χρυσό 24Κ βαθιάς χάραξης και ελευθερου περιγράμματος όπως τα αρχαία Νομίσματα

Τόν Μαιο του 1977 κυκλοφορεί η ΟΜΗΡΟΥ ΟΔΥΣΣΕΙΑ (3) (10 μετάλλια σε ασήμι 999 και σε χρυσό 24Κ) και τόν Ιανουάριο 1978 η ΙΛΙΑΔΑ (4) κλείνοντας τα ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ Έργα της γλύπτριας Κατερίνας Χαλεπά - Κατσάτου αποδίδονται στο παγκόσμιο συλλεκτικό σχήμα των πλακετών (Plaquettes - Ingots)

Τόν Απρίλιο 1978 πάντα πρωτοπορώντας και θελοντας να ξεφύγει από τους μιμητές που την αντιγράφουν προσφέρει αμιγή Γλυπτική στις 3 μορφές της Ολόγλυφο - Ανάγλυφο - Μετάλλιο παρουσιάζοντας τόν ΒΟΥΚΕΦΑΛΑ (5) του γλύπτη Γιάννη Παρμακέλη, ενώ εξ άλλου φέτος τα Ηνωμένα Έθνη της αναθέτουν την κοπή και διαθεση για την Ελλάδα των Μεταλλίων για την διάσωση της ΑΚΡΟΠΟΛΕΩΣ και του Διεθνούς Έτους ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ (6).

Παράλληλα δίνει την ευκαιρία στους Έλληνες συλλέκτες να προμηθευτούν τα Καναδικά Νομίσματα για τόν Αργυρό Ιωβηλαίο της Ελισαβέτ της Αγγλίας το 1977 τών 11ων Αγώνων της Κοινοπολιτείας στο Εντμοντον και της επετείου της Ενώσεως τών 10 επαρχιών και 2 περιοχών του Καναδά το 1978 (σάν ό αποκλειστικός αντιπρόσωπος του Καναδικού Νομισματοκοπέιου και δέχεται να αναλάβει επίσης την αποκλειστική αντιπροσώπευση τών Ρωσικών Νομισμάτων για τήν 22α Ολυμπιάδα στην Μόσχα που θα γίνει τό 1980

Συνάμα έχει ευγενώς προσφέρει εκτός εμπορίου μεμονωμένα μετάλλια (Πύκτες - Ζυγός - Ναυαρινο - Καζαντζάκης - Αθηνά - Παλαισται) σε διάφορους οργανισμούς κοινής ωφέλειας, για δωρεάν διάθεση

Τά αίτια της επιτυχίας...

Σεβασμός στην Έλληνική παράδοση. Όλα τά θέματά της ΑΝΤΙΚΑ είναι παρμένα αποκλειστικά από τήν Έλληνική Μυθολογία και Ιστορία και πλαισιώνονται από ιστορικά σημειώματα σχηματίζοντας έτσι σπάνιες εκδόσεις εκτός Έμποριου

Σεβασμός στην Τέχνη. Αναγνωρισμένοι και αξιοι δημιουργοί δίνουν τόν καλύτερο εαυτό τους ενώ παράλληλα τήν τέχνη έξυπηρετεί η πιο λεπτόλογη και έπιμονη τεχνική ώστε να δημιουργούνται απίστευτα επιτεύγματα

Σεβασμός στην αλήθεια. Τιμια ενημέρωση του συλλεκτικού κοινού και πάντοτε πραγμάτωση τών υποσχέσεων

Σεβασμός στους συλλέκτες. Απόλυτα άριθμημένες σειρές (ακολουθούν πρωτόκολλα καταστροφής τών μητρώων μετά την αποπεράτωση κάθε εργασίας εγγυήσεις πιστότητας και καθαρότητας τών μετάλλων προσφέρουν την δυνατότητα μιάς συλλεκτικής αξίας και μιάς καλλιτεχνικής αποκτησης σε πολύ προσιτή τιμή)

Η έπιβράβευση και τό μέλλον.

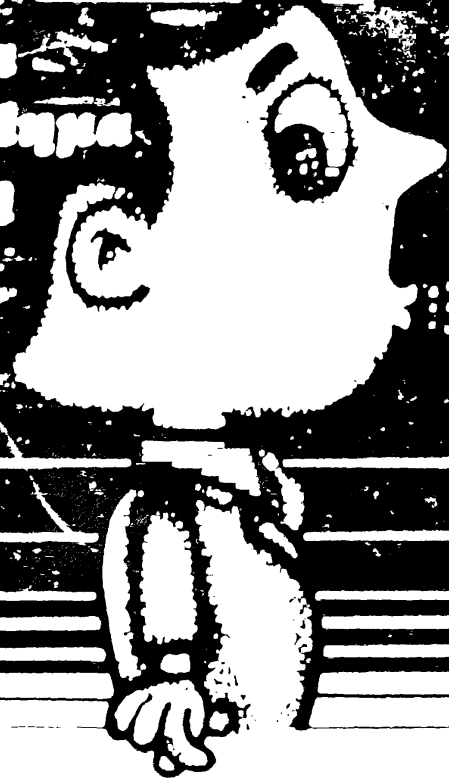
Η επιτυχία της ΑΝΤΙΚΑ είναι γεγονός Όμως η σχέση δυνατής φιλικίας και απόλυτης εμπιστοσύνης που δημιουργήθηκε με τό συλλεκτικό κοινό τά ενθουσιαστικά τηλεφωνήματα και τά συγκινητικά γράμματα, οι άναριθμητες προσωπικές επισκέψεις είναι η μεγάλη εγγύηση και συνάμα ύποσχεση ότι θα συνεχιστεί τήν αναζήτησή της για νέα πάντα πρωτότυπα θέματα στόν χώρο τών συλλεκτικών αξιών

ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΡΩΘΗΣΕΩΣ ΠΩΛΗΣΕΩΝ & ΔΙΑΝΟΜΗΣ
ΕΚΘΕΣΙΣ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ 8 ΑΘΗΝΑ 134 - ΤΗΛ 36 37 676
ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. 17.200.000 Δρχ.

έλυσε
το πρόβλημα
στέγη

άνοιξε και σύ σήμερα
ένα λογαριασμό στη
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ

ΤΟ ΜΟΝΟ ΠΟΥ ΔΙΝΕΙ:

- δάνειο μέχρι 1000 000 δρα.
- απαλλαγή από το τακτήριο
- έκπτωση από το φόρο στη
στάση αφορολόγητο
- τα χρήματά σας πίσω
- ... ακόμα και περιοδικά

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ
ΚΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

προσφέρει περισσότερα

